

absolutè vitam mutandi. Iste autem clericus P. Rubens expressè non consentit renunciationi beneficii sui: non enim audiendi sunt qui dicunt hunc clericum expressè renunciasse, quia hoc est divinæ, cum ex littera non colligatur: item nullam fecit professionem, ut supra proximè ostensum est. At responderi potest, imò hunc clericum consentisse renunciationi sui Canonicius tacite faciendo actum contrarium, scilicet repetendo bona quæ contulerat Ecclesiæ, ubi erat Canonicus, ex quo surgit tacita renunciatio; & propterea non potest beneficium repetere, & ita hic text. concordat cum dicto cap. Beneficium, quia versamur in primo casu ibi excepto, prout bene declarat glos. ibidem in verb. assensus, Butr. hic num. 15. & Abb. num. 2. Quod nota secundum eos ad declarationem illius decretalis, quia dum inducit renunciationem beneficii ingrediens religionem, si ad id ejus accedat assensus, hæc conditio verificatur in eo, qui facit actum, ex quo surgit voluntas renunciatum; per hoc enim inducitur tacita renunciatio, & beneficium potest alteri conferri, licet professio non sequatur, & sic illud cap. concordat cum text. nostro, quem propterea sic summat Cardinalis. Si Ecclesia ad requisitionem ejus, qui habet in ea beneficium, eidem volenti transeat ad aliam Ecclesiam, & transeunti resignat omnia, quæ dedit Ecclesiæ primæ, per hoc intelligitur ad ea absolutus tanquam ex tacita renunciatioe beneficii, maxime si transit ad Religionem, licet non profiteatur.

9 Verum hodie hoc non procedit, quia ex Concilio Tridentino sess. 25. de regul. cap. 16. in prin. non valet renunciatio beneficii infra annum probationis, nisi fiat cum licentia ordinarii infra duos menses proximos ante professionem: & nihilominus effectum non sortitur nisi sequuta professione, ut dixi in cap. Statuimus, infra de regular. ubi accuratè examinavi an, & quando tam de iure communi, quam ex Concilio Tridentino beneficium vacet per resignationem expressam, vel tacitam ejus, qui religionem ingreditur, & an possit alteri conferri infra tempus probationis, anve resignatio hujusmodi effectum sortiantur, professione non sequuta, ibi plenè videas à num. 15. usque ad nu. 22.

10 Quarto nota ibi, ea que predicta Ecclesiæ S. N. contulerat, Clericum beneficiatum in Ecclesia seculari posse ad religionem transire, & bona quæ ipsi Ecclesiæ contulerat, secum in monasterium transferre, quod diligenter nota, quia forte non reperitur alibi secundum Ant. de Butr. in 4. notab. Imol. num. 5. & Abb. nu. 10. Covar. in c. 1. n. 19. de Testam. In oppositum tamen est glos. quæ reputatur singularis in cap. Ut lex. continetia, in verb. Professi. 27. qu. 1. Sed tu teneas primam opinionem per ea, que in proposito scripti in cap. Non est volens, a. n. 11. usque ad nu. 21. infra de regular.

11 Ultimo nota ibi, Non tanquam unum de Ecclesiæ. Clericum beneficio privatum, & postea noviter receptum non recuperare primæ jura, nec receptionem retrahere, ut ad jus pristinum rediret, Butr. hic num. 10. Imol. not. 7. Abb. num. 5. & est ratio, quia à privatione ad habitum non datur regressus, l. Liber homo, ff. de stat. homin. si habitus sit omnino extinctus, ut hic, non

autem velatus, l. In tantum, ff. de ver. divis. Item ut inquit Bald. hic num. 2. Jus renunciatioe lopi-tum non reviviscit, & est simile in l. Solsa providentia, C. de remiss. pignor. in l. Quaritur, §. Si venditor, ff. De Adilit. edita, in l. Padium ante heredem, & in l. Tale pactum, §. Qui procuravit, ff. de pact. Facit text. in l. 1. §. 1. de decur. ubi à tortioi Decurio, qui ad tempus relegatur post tempus non recuperat primum locum, sed velut novus in ordine venit.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Admonet.

S V M M A R I V M.

- 1 Beneficiatus sine licentia Prælati sui beneficio renunciare non potest, & n. 4.
- 2 In beneficii demissione requiritur illius autoritas, qua requiritur in beneficii assensione, & n. 4.
- 3 Constitutio quandoque ponitur pro consensu, vel autoritate.
- 4 Renunciare beneficio suo non potest Clericus sine licentia Episcopi diocesis.
- 5 Jurisdictiones seculares nemo potest propria autoritate adipisci, nec adeptis renunciare, nisi in manibus superiorum.
- 6 Renunciatio beneficii facta sine superioris autoritate non tenet, etiam in præjudicium renunciantis.
- 7 Nec impedit eum agere contra intrusum in beneficio sic renunciatum. Possessio tamen amittitur, ibid. vers. Adverte.
- 8 Electus ad secundam Ecclesiam non potest se transferre sine licentia Episcopi, ad quem pertinet prima Ecclesiæ. Licet contrarium servetur de facto, n. 11. vers. Verum tamen.
- 9 Et si transferat, ab eod. revocari potest, & n. 10.
- 10 At si monitus non recedat est excommunicandus.
- 11 Et quando secunda Ecclesiæ de alia persona sit providendum.
- 12 Transiens ad secundam Ecclesiam sine licentia superioris, non est ipso iure privatus prima, sed privari potest infra sex menses: secus si transferat cum licentia.
- 13 Beneficiatus ut transeat ad aliam Ecclesiam eiusdem diocesis, sufficit consensus tacitus Prælati, sed si sit alterius diocesis, requiritur expressus.
- 14 Prælati inferioris licentia requiritur ad hoc ut Clericus ei subiectus transire possit ad aliam Ecclesiam.
- 15 Clerici in ordinatione adscripti servitio Ecclesiæ non debent eam deserere sine licentia Episcopi, qui amicus non sunt intulati, & n. 37.
- 16 Hospitalium administrationem laici non possunt suscipere, nec suscepam deserere sine diocesanæ licentia.
- 17 Beneficiatus transire potest ad Religionem licentia perita, licet non obtineat.
- 18 Intellectus c. Licet, de regular. ibid. & n. seq.
- 19 Cautela ad dimittendum beneficium invito Episcopo.
- 20 Electio ad Ecclesiam, quam obtinet Novitius, etiam ipso consentiente, non valet: collatio secus, & que sit ratio differentia.

Electus

- 20 Electus ad secundam Ecclesiam potest electioni de se factæ consentire sine superioris licentia, & eum eligentes non peccant.
- 21 Fallit in Episcopo, qui non potest eligi, sed postulari.
- 22 Electioni de secunda facta ad secundam Ecclesiam, si Episcopus prima Ecclesiam alioquin renuat consentire, per superiorum est cogendus.
- 23 Beneficiatus an possit beneficium dimittere acceptando aliud beneficium comparabile, sive incomparabile contra voluntatem superioris primi beneficii, & n. seq. usque in fin.
- 24 Renunciatio beneficii an fieri possit sine autoritate superioris.
- 25 Qui de beneficiis curavit.
- 26 Et quid in beneficiis simplicibus personalem residentiam requiruntibus. Et quid in non requiruntibus residentiam, n. 28. Et quid si Clericus ad illius titulum fuerit ordinatus, ibid. vers. Modo.
- 27 Feudatarius obstructus certo servitio, non potest invito domino secundum renunciare.
- 28 Aequalitas est servanda in actibus utroque obligatoris.
- 30 Ordinatus ad titulum patrimonij de iure communi non potest invito desinere in diocesi.
- 31 Secus post Concilium Tridentinum.
- 32 Renunciari non potest beneficium sine licentia superioris propter eius iudicium.
- 34 Beneficia simplicia obtinentes non possunt cogi ad residentiam in diocesi, & n. 37.
- 35 Beneficium non confertur in imitum quando agitur de commodo ipsius contradicentis tantum.
- 36 Renunciare liberè potest Clericus non habens alas ligatas.

ADMONET. Beneficiatus sine licentia Prælati sui Beneficio renunciare non potest. Hoc dicit. Et primò ponit prohibitionem. Secundò transgressionem puniri præcipit: ibi, Quod si quis.

- 1 Nota primò ibi, absque assensu tuo: ejus autoritatem requiri in demissione beneficii, quæ requiritur in illius assensione, ut hic per Bald. in primò not. Unde is demum potest autoritatem præstare renunciationi, qui potest invitum destituere ut dixerunt Domini de Rota dec. 573. incipien. Quidam Cardinalis, alias 14. num. 3. de renunciatis in antiquis, ex not. per Innoc. & DD. in c. Quod in dubijs, inf. eod. & hic junge quod dicam infr. n. 4.
- 2 Secundò nota, ibi, Te dimittere inconsulto. Consilium aliquando poni pro consensu, vel autoritate, ut hic per Butr. num. 5. & 6. & Cardin. in 3. not. Non enim ad beneficium dimittendum sufficit prælatum consulere, sed oportet illius consensum obtinere, dict. c. Quod in dubijs, infra eod. Hostien. hic num. 15. & Joan. Andr. n. 2. in ver. inconsulto. Quod nota pro intellectu decreti Concilij, cap. 16. sess. 23. ut dicam infra in tertia ampliatione num. 14.
- 4 Ultimo nota quod dictum est in summatio, videlicet Clericum non posse beneficio suo renunciare sine licentia episcopi diocesanæ: & ita hic est casus, secundum Jo. Andr. cui consentiunt Bald. Bellam. Butr. Cardinal. & omnes, concordat, c. 1. & 2. 63. dist. & c. 1. 73. dist. et est ratio, quia omnis res, per quascunque causas nascitur, per casum

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

dem dissolvitur, cap. 1. infra de regul. iur. & l. Nihil tam naturale, ff. Eod. & quoniam beneficium Ecclesiasticum obtineri non potest sine institutione canonica illius Prælati, ad quem collatio pertinet, ut supra in c. prosumo, Idcirco nec potest renunciari sine ejusdem prælati licentia, ut hic, & in c. Cam & plantare, §. In Ecclesiis, infra de privileg. facit text. in c. Verbum, de penit. dist. 1. ibi, Dominus par jus & solvendi esse voluit, & ligandi. Idem dicunt Legistæ de jurisdictionibus secularibus: nam sicut non potest quis propria autoritate illas adipisci, ita nec adeptas renunciare, nisi in manu Superioris, l. Legatus Casari, ff. de offic. Præsid. & hic notat Bald. in primo not.

6 Ampliatur primò hæc conclusio, ut renunciatio facta sine autoritate Superioris usque ad eod sit irrita, ut nec sustineatur in præjudicium renunciantis, ut c. Quod in dubijs, c. Nisi cum pridem, & c. final. inf. eod. & cap. 1. 17. qu. 2. & glos. un. quæ oppositum tenuit in d. c. Quod in dubijs, & in cap. Quod Dei timorem, in ver. Ministrantes, infra de stat. Monachor. non est vera; & eam reprobat ferè omnes Doctores, ut ibi testatur Abb. num. 4. Ideoque renunciatio facta in manibus non habentis potestatem admittendi resignationem non obstat agenti contra intrusum in beneficio per se renunciato, ut decidit Rota decis. 3. Quidam primus in data, de renun. in antiquior. & sic renunciatus habet verum jus in beneficio, & remanet in eo intulatus, juxta veram opinionem Innoc. in dict. cap. Quod in dubijs, ut dixit Rota in antiquior. decis. 4. Quidam Cardinalis, nu. 2. vers. Et licet etiam in eius præjudicium. Nec beneficium vacat, ut decis. 420. lib. 3. Caputaq. decis. 45. par. 1. Mohed. dec. 22. de renunciatis, alias 135. Adverte tamen, quia hujusmodi renunciatio non præjudicat cedenti quoad titulum, & proprietatem: secus quoad possessionem, quia perditur tanquam nihil habens spiritualitatis, c. final. infra eod. & declarat Casador. decis. 2. num. 3. de renun. post Innoc. in dict. c. Quod in dubijs, num. 1. & Abb. nu. 8. Rota decis. 519. nu. 2. par. 1. Divers.

8 Ampliatur secundò eadem conclusio, ut procedat etiam in electo ad secundam Ecclesiam, nam etsi talis possit eligi, & electioni de se factæ consentire, ut dicam infra in secunda limitatione n. 20. non tamen potest se effectualiter transferre sine licentia, ut hic, & 71. dist. per rotam, secundum Hostien. hic num. 15. vers. Hoc etiam notandum Jo. Andr. num. 17. eod. vers. Bellam. n. 7. & Butr. num. 11. Alioquin, revocari possunt, & si admoniti non redierint, sunt excommunicandi, cap. Si qui vero, & cap. seq. 7. qu. 1. & hæc est canonica utio de qua loquitur hoc cap. in fin. secundum glos. ult. & liberum erit Episcopo, ad quem pertinet prima Ecclesiæ, quo ad substitutionem, & alia spiritualia providere, & eum, qui transivit revocare ad primam Ecclesiam, vel potius eum non licentare, sed in prima Ecclesia retinere, cui non præjudicat illius transitus, cap. Quod in dubijs, infra eod. secundum Innocent. hic num. 1. vers. Est tamen licitum. Quo fit, ut habens jus eligendi, vel præsentandi ad secundam Ecclesiam, non statim debeat eligere, vel præsentare, sed antea perquirere ab Episcopo an ratum habeat illius transitum, qui seter charitati

N

tativè monitus sufficienter respondere noluerit, ex tunc infra sex menses fiat electio, arg. c. *fin. supra de elect.* & cap. 1. *infra de supplen. negligenti. Pralator.* Quod intelligit Jo. Andr. num. 13. circa *fin.* si requisiti non sunt morosa, ut in *dist. c. fin.* Vel certe prælatus secunda Ecclesie poterit ipsimet electio modicum tempus præfigere, infra quod à primo dicecesano licentiam obtineat, quod elapso, & licentia non obtenta. erit secunda Ecclesie de persona alia providendum, arg. c. *Quoniam frequenter*, §. *Si verò aliter*, *infra*, ut *lit. non contestat. cap. Quia nonnulli*, c. *Relatum*, & c. *final. de Cleric. non resid.* secundum Innoc. hic num. 3. Hostien. num. 15. *vers.* Hoc etiam notandum. Jo. Andr. num. 13. *cod. vers.* & notatur in cap. *Cum in cunctis*, *supra de elect.* Nec obstat, 12 cap. *De multa*, *infra de preben.* ubi per transitum ad secundam vacat prima ipso jure. Quoniam secundum Hostien. & Jo. Andr. illud intelligitur quando transit de licentia prælatis; alioquin non vacat prima, licet ea privari possit, ut cap. *penult.* & *fin. infra de Cleric. non resid.* & hoc infra sex menses, ultra quos beneficium vacare non debet, c. 2. *de concess. preb.* Nam ipsi elapsi dicecesanus videtur translationem tacite ratificasse, & consentit Butr. num. 12. licet Cardinal. contra num. 1. in 3. *oppos.* & in 4. *quasi.* Nam secundum eum quamvis hoc casu non vacet beneficium respectu Superioris, qui non consentit; vacat tamen quoad eum, qui secundum beneficium assequitur. Verum tamen ut subdunt Host. nu. 15. circa *fin.* & Joan. Andr. num. 16. etsi prædicta de jure scripto vera sint; tales tamen quotidie sine licentia eliguntur, & electioni de facta consentiunt, se transferunt, & recipiuntur, & ex quo sic translatis recepti sunt ad Prælatutam, sive Rectoriam Ecclesie cum cura, priora beneficia, quæ habebant similia, ipso jure intelliguntur vacare; que tamen, & plerumque de facto retinent. Et ita, ut ex his colligit Cardin. in 4. *quasi. hoc cap. Non est in observantia.* Nam Superiores non curant ut beneficiati recedant de beneficijs, quin potius contenti sunt, ut possint alijs conferre. Sed his omnibus, secundum eos, potest non improbabiler responderi. Multa per patientiam tolerantur, & c. cap. *Cum iam dudum*, in *fin. infra de preben.* Adverte tamen, quia de jure si Clericus transeat ad aliam Ecclesiam ejusdem dicecesis sufficit tacitus consensus prælatis sui; sed si alterius dicecesis, requiritur expressus, secundum Tancred. & Vincentium hic, cum quibus transeat Host. num. 13. *vers.* Sed *in cod. Episcopatu.* Joan. Andr. num. 5. Butr. num. 8. Cardin. in 9. *quæ.* & Anchar. in 2. *not.*

14 Ampliatur tertio prædicta conclusio. ut vendicat sibi locum etiam in Clericis inferiorum Prælatorum, ut Abbatum, & consimilium, sine quorum consensu Ecclesias dimittere non debent c. 1. & 2. 63. *dist.* & c. 1. 53. *dist. glol. ult. hic.* Jo. Andr. num. 11. Bald. num. 1. *vers.* *Dicitur*, *Ber. Butr. n. 9. vers.* *Si non spectat*, & Cardin. in 1. *quasi.* De hac tamen renunciatione in manibus inferioris Prælatis vide Hentic. Boic. in c. *Significatum*, n. 6. *inf. de preb.* & omnino Bellam, hic in 4. *quasi.*

15 Ampliatur quarto, ut procedat etiam in Clericis beneficium Ecclesiasticum non habentibus, sed à tantum servitio alicujus Ecclesie in ordina-

tionem adscriptis, juxta Conc. Trid. c. 16. *sess. 23.* nam nec tales debent locum deserere inconsulto Episcopo, ut dicitur in d. c. 16. id est sine consensu Episcopi, pro ut hæc verba exponuntur hic & in c. *Cum & plantare*, §. *In Ecclesia*, *infra de privileg.* ut dictum est supra in 2. *not.* quod si desererint, sacrorum exercitium est eis interdiciendum ad præscriptum sexti Canonis Concilij Calcedon. qui refertur in c. *Neminem*, 70. *dist.* & à Trid. Synodo innovatur d. cap. 16. Unde cavendum est à modernis Collectoribus hic nu. 7. dum alijs relatis dixerint, presbyteris, & Clericis non habentibus beneficium in titulum personale residentiam requirens, licitum esse ire quod velint, & ordinarios teneri eis litteras commendatitias concedere. Hoc enim est contra præcitatam Concilii decretum: & vide quod scriptum in c. *Cum omnes*, num. 19. *supra de constitut.* & in c. *Significavit*, num. 4. *inf. de Paroch.* & quod dicitur *inf. n. 37.*

16 Ampliatur quinto, ut locum habeat non solum in Clericis, sed etiam in laicis respectu Hospitalium: nam nec illorum administrationem ingredi licet, vel dimittere sine autoritate Dicecesani, cum & illa sint sub dispositione Episcopi, c. *De xenodochijs*, *inf. de religiof. domib.* etiam si per laicos administrantur, cap. *Quidam Monachorum*, 18. 9. 2. de quo hodie privilegium est in Clem. Quia contingit, de religiof. domib. innovata à Concilio Trident. *sess. 7. c. ult.* Atque ita verb. personis, hic positum latè intelligitur etiam de laicis, secundum Host. num. 2. & apertius Jo. Andr. num. 3. Butr. num. 7. Cardin. & Anchar. in 1. *not.* Limita nunc conclusionem superius firmatam, qua dictum est, Clericos non posse beneficia dimittere, aut ad aliam ecclesiam transire sine dicecesani licentia, ut non procedat si ad Religionem transire voluerint, c. *Licet*, *infra de Regular.* secundum *glol. ult. hic. Innoc. n. 1. in ver. Admittere*, Host. num. 15. *in ver. Inconsulto.* Joan. Andr. num. 8. *in cod. ver. Et Anchar. n. 3.* Quod singulariter nota, quia ampliatur dispositionem prædictæ Decretalis Licet, ut sicut de laxiori ad strictiorem Religionem potest quis transire licentia petita, licet non obtenta, ut ibi dicitur: ita etiam possit de Ecclesia seculari transire ad Religionem sola licentia petita, ut hic per Butr. num. 6. *vers. Quod nota.* Non obstat, quod hoc modo fieri possit fraus huic Constitutioni: nam volens beneficium dimittere invito Episcopo, poterit Religionem ingredi probationis causa, & cum protestatione se non obligandi Religionem etiam in genere, & hodie etiam sine tali protestatione, ut in decreto Conc. Tridentini, cap. 15. *in fin. sess. 25. de regular.* & de ipsius consensu poterit ab episcopo beneficium conferri, ut in cap. *Beneficium, de regular. lib. 6.* quod collato, Religionem exibat. Id, inquam, non obstat, quoniam, ut responderi Joan. Andr. nu. 8. & Butr. num. 9. ex quo Episcopus consulti, nulli potest fraus fieri, c. *Scienti*, *de reg. iur. lib. 6.* Adverte tamen, quia decretalis Beneficium, procedit in collatore, non autem in electore, quod probat littera ibi, *conferendum.* Unde si existens infra annum probationis consentiat, ut ad suam dignitatem, vel beneficium electivum alius eligatur, non tenet electio, quia non est facta de beneficio vacante, cum ille non sit modus renun-

nunciandi, & nulla esset etiam expressa renunciatio facta in manibus non sui Prælatis, c. *penult. & ultim. infra eod.* Quare hoc casu bene fieret fraus confirmati, vel instituenti, in cuius manibus fieri debet renunciatio, ut hic; secus autem est in beneficio, quod teneret per collationem Prælatis; si enim in probatione positus consentiret, ut prælatus conferret, valeret collatio; quia per hoc videretur Novitius tacite renunciasset, & in hoc casu intelligas d. c. *Beneficium de regul. lib. 6.* ut post Host. notabiliter declarat Jo. Andr. hic, n. 8. *vers.* *Eligi autem*, & tultus in c. *Ex ore*, n. 5. *vers.* *Quod si electus*, *infra de his que sunt à maior. par. Cap.* & sequitur Butr. hic num. 9. *vers.* *Sed si beneficium esset electivum*, & Cardin. num. 1. in prima *oppos.*

20 Deinde limita propositam conclusionem, ut procedat in eo, qui Ecclesiam dimittit, vel ad aliam effectualiter se transfert; non autem in eo, qui simpliciter ad secundam Ecclesiam eligitur, talis enim sine licentia Superioris potest consentire electioni de se facta ad aliam ecclesiam, etiam alterius episcopatus, & qui eum eligunt non peccant, cum nullibi hoc reperitur prohibitum, cap. *Cum inter Canonicos*, ubi de hoc, *supra de elect.* secundum *glol. ult. hic circa fin.* Innoc. in *prin. in ver. Intrare*, Bellam, num. 1. Butr. nu. 19. & Cardin. in 8. *quasi.* & quamvis contrarium sentiat Host. num. 11. ubi prolixè conatur defendere Clericum eligi non posse ad aliam ecclesiam, sed postulari ad instar Episcopi; ejus tamen opinio hodie reprobat in Decretali, si Abbatem de elect. lib. 6. ut ibi notatur per *glol. in ver. Eligis*, & per Jo. Andr. hic nu. 18. & Butr. nu. 15. Speciale enim est in episcopo, ut non possit ad aliam Ecclesiam eligi, sed postulari, quia alias habet ligatas nexibus præceptorum, ut cap. *final. supra de postulat. Prælatis.* & c. *Nisi cum pridem*, *infra hoc tit.* in quo consentiunt omnes in d. 22. c. *Si Abbatem.* Fateor tamen cum *glol. ult. hic ad fin.* & Innoc. ubi supra, & Cardin. in 7. *quasi.* quod Clericus ad aliam ecclesiam electus debet implorare licentiam episcopi sui, qui, si renuerit multoiosè consentire translationi, cogendus erit per Superiorem, cap. *Nullus*, *infra de iur. patronat.*

23 QUÆRO An obtinens beneficium, illud dimittere possit acceptando aliud beneficium compatibile, contra voluntatem Superioris primi beneficii.

24 Pro solutione præsentis questionis videtur inquirendum, An Rectores beneficiorum possint illa invito Superiore dimittere. Ad partem negativam arguitur, quia cum beneficia propter officium, seu servitium conferantur, cap. *final. de rescript. lib. 6.* acceptando quis beneficium videtur quasi contrahere cum ecclesia, & se obligare ad servendum, ut est textus notab. in c. *Nisi cum pridem. vers. Verum*, *infra eodem.* Unde quamvis ab initio liberum ei fuerit beneficium acceptare, vel non; tamen ex quo semel accepavit, non potest liberè recedere, arg. *leg. Sicut*, c. *De act. & obligat.* & cap. *Quod semel*, *de regul. iur. lib. 6.* & ita per hanc rationem hoc c. habere locum etiam in beneficijs simplicibus firmat Card. hic in 8. *quasi.* pro quo etiam facit, quia hæc littera non distinguit inter beneficium requirens residentiam, vel non, sed generaliter statuit.

tuit, ne quis sine consensu Prælatis beneficium dimittat, alioquin etiam excommunicatur; ergo nec nos distinguere debemus, cap. *Si dormierit*, 31. *quasi. i. glol. in l. De previo*, per illum textum *ff. De publicat. in rem act.* Imò de hoc videtur textus latis expressus in c. *Si qui verò*, 7. *quasi. i.* ubi sic legitur. (Si qui verò ab ecclesia sua sine Presbyter, sive Diaconus, vel in quocunque ordine positus fuerit, recesserit, cum omni necessitate cogatur, ut redeat ad suam ecclesiam; quod si permanferit, excommunicari eum oportet.) Breviter puro sic posse distingui: nam aut agitur de beneficijs curatis, & quia in his dicitur contrahi quasi matrimonium, cap. *Sicut*, 21. 9. 2. & d. cap. *Nisi. vers. Verum*, *infra eod. censo* procedere prædictam opinionem negatam, quam etiam approbat Host. in *summa de postulat. Prælatis*, §. *Quis postulandus*, nu. 7. Card. hic *quasi. 4.* & in *Clemens. fin. quasi. 1. de elect.* pro quo facit Concilium Trid. *sess. 23. cap. 1. in fin.* ubi tales coguntur ad residentiam per censuras; cum tamen non essent excommunicandi, si possent beneficia invito Superiore dimittere. Et in hoc non videtur subesse difficultas; quamvis negandum non sit quin Superior ex causa quandoque teneatur admittere resignationem, ita ut alioqui possit per suum Superiorem ad id cogi, arg. cap. *Clericos*, & cap. *sej. 71. dist.* & tultus ostensum est supra num. 22. Aut agitur de alijs beneficijs, & tunc aut agitur de requirentibus personalem residentiam, seu personale servitium, & idem dicendum, quod supra, & eisdem rationibus, & ex Cardin. hic in *præcitate quasi. 8.* Et de personatibus loquitur clarè Innoc. *hic in prin. in ver. Intrare*, Jo. Andr. num. 12. & Bellam, num. 1. Quibus suffragatur etiam Concil. Trident. *sess. 6. cap. 2.* Nec obstat text. in cap. *penult. & final. de Cler. non residen.* ubi contra non residentes proceditur ad privationem beneficii, & nihil dicitur de præcisa coactione: nam ille ibi fit mentio de dicta privatione, quia magis timeri solet, & quia prælatis magis placet, ut sic de ijs possint suis benevolis providere, adeo ut ob id dispositio hujus Decretalis desideret quodammodo esse in usu, ut patet ex dictis supra num. 11. *vers. Verum tamen.* Sed ob hoc non tollitur quin Prælatis possint illa via omnia hanc coactivam aggredi. Simile adducitur de feudatario, qui si sit obligatus ad certum servitium, non potest invito domino feudum renunciare, ut notat *glol. in cap. imperialem*, §. *Calidis*, in *ver. Admittant*, & ibi Bald. *de prohib. feud. alienat.* per Frideric. Joan. Andr. in *Addit. ad Speculat. in tit. de locat.* §. *Nunc aliqua. vers. 128.* & alij, quos sequitur Felu. in cap. *Quæ in Ecclesiis*, num. 78. *de Constitut.*

28 Aut agitur de beneficio, cui nullum est annexum certum personale servitium; & tunc quia in hoc casu horum beneficiorum collatio fit principaliter ad utilitatem illorum, quibus conferuntur; provisi de illis, modo non impediuntur ob contenta in Concilio Tridentino *sess. 21. c. 2.* & in cap. *Cum secundum*, *de preben.* videtur posse eadem invito Superiore resignare, per regulam, quod quisque potest esse renunciare, quod pro se principaliter est introductum, c. *Ad Apostolicam*, *infra de regular. leg. Si quis in consensu*, c. *De pat. cum simi.* ut etiam arguit Calder.

29 Calder, *const. 2. detrenniat.* Nec obstat quod notat Ganin, in *fine de Conclij*, videlicet aequalitate debere semper servari, adeo ut sicut conferens non potest petere ab invito, ita nec provisorius potest Superiori invito restituere: nam illud procedit in actu ultro citroque obligatorio, non autem in hoc, in quo Donatarius, seu provisorius ad nullum certum obligatur servitium, ut in simili in Feudatario distinguit glo. communiter recepta in *cap. 1. de capit. quis Curiam vendidit in usus feudor.* quam commendat Clar. in *§. Feudum, quest. 34.* & probat Felin. in *d. cap. Qua in Ecclesiarum, nu. 78.* Et ad prædicta etiam facit quod notat Abbas in *c. Suis questionibus, nu. 7. de preben.* Ubi tenet ordinatum ad titulum patrimonij non posse invitum detineri in Diocesi, &c. hac motus consideratione, quod ratione patrimonij non remanet obligatus officiare certam ecclesiam; & sic cessat ratio quare possit cogi. Licet aliud videatur dicendum post Concil. Trident. quo non potest quis ad titulum patrimonij ordinari, nisi pro utilitate, vel necessitate Ecclesie, ut in *d. cap. 2. sess. 21.* Accedit etiam argumentum à cessante ratione. Nam ratio, quare provisorius de beneficijs non possunt illa invitis Superioribus resignare, est ne inde Superioribus fiat præjudicium, ut notat glof. in *cap. si electio, in ver. Renunciat. de elect. lib. 6.* quam ad hoc propositum ponderat Calderin. *d. const. 2.* quæ ratio etiam colligitur ex hac Decretali. Sed hæc ratio in nostro cessat casu: ergo & dispositio cessabit, l. *Aligere, §. Quamvis, ff. De iure patron.* Et quamvis Cardin. hic quæst. 8. videatur sentire hunc textum procedere in omnibus beneficijs simplicibus: tamen videtur loqui de illis, quibus est annexum aliquod certum personale servitium, dum fundat se in ea ratione; quia beneficiatus censetur quasi contrahere cum Ecclesia, & sic obligare ad servendum, & allegat text. in *cap. Nisi, Verum, infra eod.* qui loquitur in Episcopo ibi. (Non debes desistere sponsum tuum, cui deliquit manum per extraneum te fide tuam copulasti.) Præterea ad doctrinam Card. & ad d. c. *si qui verò, 7. q. 1. & ad regul. d. c. fin. de reser. lib. 6.* respond. procedere secundum antiqua tempora, quando beneficia requirebant personalem residentiam, c. *Conquerente, inf. de cler. non resid.* & notat satis ad propositum nostrum præpos. in *cap. Sanctorum, col. 2. dist. 70.* At cum hodie beneficia simplicia personalem residentiam non requirant ex generali consuetudine, de qua testantur in *c. Cum iam dudum, de preben. Innoc. num. 1. Host. & Joan. Andr. ambonum. 3. Card. num. 11. & Anchar. nu. 6.* ex eorum resignatione Superior nullum potest prætereundum interesse: nam nec ea obtinentes potest ut residentiam in Episcopatu cogere, & aliàs cens. Sac. Congregatio Concil. Episcoporum, ac Regular. negocijs præposita. Unde non est ratio quare sic provisorius cogi possit, ut beneficium invitum retineat, cum beneficium invitum non conferatur quando agitur de commo ipsius contradicentis duntaxat, glof. *Distinct. quib. mod. toll. obligat. in adult. in princip. in ver. Solutio, & favori suo possit quisque renunciare, d. cap. Ad Apostolicam, de regularib.* Ideoque Host. in *summa hoc tit. §. Quis renunciare, num. 6.* simpliciter dicit (Clericum posse renunciare, modo non habeat

aliquid ligatas, ut est Prælati, qui datur, & assumitur non pro se solo, sed propter alios, ut præsit, & proficit.) d. cap. *Nisi cum præd. infra eod.* & sensu Innoc. hic in *prim. in ver. Invitare, supra eod.* dixit hanc Decretalem esse intelligendam in personatibus, non autem in beneficijs compatilibus, & consentiunt Joan. Andr. *nu. 12.* & Bellam. *num. 1.*

Ex quibus ut ad questionem propositam descendamus, videtur sic posse responderi, Aut beneficium, quod quis vult renunciare, est curatum, vel habet annexum certum personale servitium, & non potest illud invito Superiore resignare, nec simpliciter, nec acceptando aliud huic incompatible; quia licet dubium sit an quo ad ipsum peradeptionem secundi valet primum; tamen non valet respectu Superioris, Cardin. hic in *4. quest. & in dist. Clem. final. quest. 1. de elect. glof. 1. in c. Quod in dubijs, infra eod.* Aut est omnino simplex, & potest illud resignare, etiam acceptando aliud. Nam si potest illud dimittere simpliciter, ut superius probatum est, longè magis poterit per ascensionem alterius, cum hæc dimissio habeat fomentum, & calorem ex juris dispositione, arg. cap. *Litteras, infra de consecr. preben.* Nec obstat Concil. *sess. 24. c. 17.* Ubi habentium unum sufficiens non debet, seu potest ordinario jure aliud conferri: nam intelligitur de eo qui vult utrumque retinere, non autem de illo, qui primum resignat, vel resignare vult, ut plene notavi in *cap. Cum iam dudum, infra de preben.* Item nec videtur ob stare id, quod habetur *sess. 23. cap. 16.* nam illud cap. Non loquitur de dimissione beneficij obtenti, sed de eo, qui in sua ordinatione permisit se ascribi, ac tanquam servum ascriptitium mancipari servitio Ecclesie, pro cuius utilitate est ordinatus. Unde non mirum si eo casu locum desere non potest inconsulto Episcopo secundum canonem sextum Concil. Calcedon. ibi innovatum, ut dixi supra in *4. ampliat. num. 16.* Nos autem agimus de illis beneficijs, que nullo egent servitio. Unde nulla subest ratio, cur provisorius eis inviti detineantur. Et in hanc sententiam olim propendit sacra Congregatio Concilij, quamvis dixerit hujus dubitationis solutionem proprie ad se non pertinere, sed petendam esse à jure communi.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Ad Supplicationem.

S U M M A R I U M.

- 1 **P**apa concedit licentiam cedendi Episcopo, qui sine mortis periculo in Ecclesia sua morari non potest.
- 2 Renunciatio legitima causa est cum Episcopo accessum non habet ad Ecclesiam sine periculo mortis.
- 3 Renunciatio Archiepiscopatus desinit esse Archiepiscopatus, & remanet tantum Episcopatus, & exhibet obedientiam Archiepiscopo, in cuius diocesi moratur.
- 4 Dignitatem perdens potest descendere ad minorem.
- 5 Archiepiscopus, qui renunciavit Archiepiscopatus,

De Renunciat. c. Ad Supplicationem.

- potest exercere Pontificalia in loco exempto etiam sine licentia Ordinarij, vel de alienis Clericis sibi missis; sed pallio uti non potest etiam de Diocesani licentia.
- 6 Episcopus potest petere cessionem à Papa cum habeat in Ecclesia sua capitales inimicitias, & nu. seq. usque ad num. 15.
- 7 Sabroconductus non tenetur quis credere quando habet in loco capitales inimicos.
- 8 Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere.
- 9 Locus non tutus dicitur ubi quis habet inimicos capitales.
- 10 Citatus ad locum turpem, vel in honestum non tenetur comparere.
- 11 Guephus non tenetur comparere, si citatur in loco, ubi regnant Gibellini.
- 12 Inimicitia capitales an excusent à residentia.
- 13 Inimicitia capitales præbent legitimam causam cedendi, dummodo sit verisimiliter duratura.
- 14 Et dummodo subditorum saluti possit per alium provideri.
- 15 Aeris intemperies an, & quando sit iusta causa petendi cessionem, & nu. seq. usque ad fin.
- 16 Transitus ad locum beneficium ignorans malignitatem aeris habet regressum ad primum.
- 17 Citatus excusatur à comparendo in loco, ubi viget pestis, & nu. 20.
- 18 Aeris intemperies an excuset à residentia.
- 19 Pestis an à residentia excuset, & nu. 22.
- 20 Residentia præbet iustam causam cedendi dummodo sit perpetua, vel longo tempore duratura, aliàs secus secundum opinionem Baldi.
- 21 Sed contra num. 22. Declarat num. 23.
- 22 Pestis tempore Episcopus nec in perpetuum, nec ad tempus potest Ecclesiam deserere.
- 24 Citatus in loco ad quem accessus est multiplex non excusatur nisi probet nullum ex illis accessibus esse tutum.
- 25 Balneoregionensis Episcopi cessio admittitur propterea quod in ea citatus, vel diocesi ob aeris intemperiem sine mortis periculo morari non poterat.

- 1 **A**D SUPPLICATIONEM. Papa concedit licentiam cedendi Episcopo, qui sine mortis periculo in Ecclesia sua morari non potest. Hoc dicit Joan. Andr. Bald. Bellam. Burr. Cardin. Anchar. Imol. Abb. & Jo. de Anan. Dividitur in tres partes. Primò recitat renunciationis admissionem, & ejus causam. Secundò causam mandati, & ipsum mandatum, ibi, *Ne verò.* Tertio concessionem illi factam, & ipsius moderationem, ibi, *Cui.*
- 2 Nota primò ex textu unam legitimam causam cedendi, videlicet cum Episcopus accessum non habet ad Ecclesiam suam sine mortis periculo, ut hic est casus secundum omnes, & nota præctam probandi, quem non posse in loco securè morari, quando scilicet ibi timetur periculum mortis, ut clarè demonstrant verba illa textus: *Et quod non poterat ibi securè morari, & si accessum haberet ad illam, mortis sibi periculum imminabat.* Et hic notat Burr. Imol. & Abb. omnes num. 2.
- 3 Secundò nota in *verf. Ne verò.* Istum Archiepiscopum hic descendere ad minorem dignitatem. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

tem, quia ex Archiepiscopo efficitur Plebanus, ut hic in *gloss. 3.* Unde signatur contrarium in *c. 1. & c. Licet de translatione Episcopi, in cap. Egimus, in fin. 93. dist. & in l. 3. C. de admind. Civil. numer. iudic. lib. 10.* Glossa ultima non solvit. Sed tu dicit secundum Host. in *d. c. 1. num. 7.* quoniam iste Archiepiscopus cessit, jam fuit de Archiepiscopatus, & remanet tantum Episcopus; & hæc est ratio cur Archiepiscopus Ragulinus hic jubeatur exhibere reverentiam, & obedientiam alteri Archiepiscopo Eboracen. neque hoc est inconveniens quasi pari obedientiam exhibeat; quia per renunciacionem desinit esse Archiepiscopus, & remanet Episcopus, secundum Boatin. cum quo transeunt hic Joan. Andr. *num. 5.* & Cardinal. in *4. notab. & communiter Doctores.* Nec in provisione beneficij inspicitur ascensus, quin potius sustentationi necessaria subvenitur; unde nil mirum si in tali casu etiam de parochiali Ecclesia illi provideretur, ut hic fecundum Host. Unde & Bald. *num. 2.* ex hoc textu notat, quod major qui perdit dignitatem, potest descendere ad minora, & licet Archiepiscopus remaneat Episcopus quoad dignitatem, non tamen quoad administrationem.

5 Ultimo nota ibi, absque usu pallij officium Episcopale valeat exercere. Archiepiscopum, qui renunciavit Archiepiscopatu, possit quidem exercere pontificalia in alterius diocesi de Ordinarj licentia, & in loco exempto, etiam sine licentia, vel de alienis Clericis sibi missis, ut hæc Indulgentia aliquid operetur, secundum Host. *num. 4. in ver. Officium Episcopale, & Jo. Andr. eodem nu. & ver.* Sed non potest uti pallio etiam de licentia Diocesani, ut in textu. Hoc tamen idè est, quia ex quo Ecclesiam Archiepiscopalem dimisit, utique non debet uti pallio, secundum Hostien. *num. 4. in ver. absque pallij, & Joan. Andr. eod. num. 4. in ver. absque usu.*

6 In glossa prima nota duas causas, ob quas Episcopus nequit in Ecclesia sua securè morari, & idè potest cedendi licentiam postulare. Una est cum habet ibi inimicitias capitales, cap. *Bone memoria, il primo supra de elect. cap. Nisi cum præd. §. Propter malitiam, infra eodem.* & exemplificat Bernardus hic post casum diceas, nota quod cum quis timet interfici in Ecclesia sua, potest petere cessionem, & firmat præcitata glossa, cum qua concordant Abb. Antiqu. Host. & omnes, ut infra subijciam nu. 15. ad hoc facit 7 textus optimus in *cap. Accedens, il secundo, infra, ut lite non contestat.* ubi non tenetur quis credere litteris salvoconductus, & ipsum mandatum in loco capitales inimicitias, quia non debet se credere inimicis capitalibus propter mortis periculum, qui textus reputatur ab omnibus singularis, ut inquit Felin. *ibi, num. 2.* Item facit quia citatus ad locum non tutum non tenetur comparere. Clem. *Pastoralis, §. Pisanusque de re iud. glof. penult. in fin. in Clem. Appellanti. de appellat. Speculat. in tit. de Citat. §. 1. num. 10. verf. Item quod citatus, & dicitur locus non tutus propter potentiam citantis, qui fortè est inimicus citati, arg. l. 4. cum tribus seq. ff. de donat. caus. mor. l. Fulcinius, §. Quis se latitare, ff. ex quibus caus. in poss. eatur, & l. Mortis, §. Et autem, ff. de pen. & propter in c. De cetero, inf. de senten. excom. Vel etiam si familiares poten-*

eis citantis sint manifesti inimici, quia talis citatus non tenetur ibi comparere, nec mittere excusationem, sicut nec tenetur quis ad talem locum legationem suscipere, ut l. *Sciendum*, §. *Si accusatio*, ff. de legat. & tamen ad legationem suscipiendam quis arctatur, ut in l. *final.* §. *legat.* ff. de mun. & honor. Item si citatus ad locum inhonestum non tenetur comparere propter conservationem famæ, ut l. *Si cum dies*, §. *penult.* ff. de arbit. multo fortius si sit facta ad eum locum, in quo est periculum vitæ juxta leg. dicentem, nam cuius famæ, multo fortius parcendum est vitæ, ut l. *Si adulter*, & l. *Si adulterium cum incestu*, §. *Liberto*, ff. ad l. lul. de adult. Ita argumentatur Oldrad. in consil. 43. *Queritur*, quem sequitur Mar. Socin. in rubrica de dilationibus, seu in tract. de citationib. art. 18. num. 5. & 6. pag. 24. &

1 ante eos notat Specul. in tit. de citat. d. §. 1. n. 10. Item facit gloss. in c. *Staturum*, §. 1. in ver. *Non audiens*, de reser. lib. 6. ubi quod si citatur Guelphus in loco ubi regnant Gibellini, non tenetur comparere: & eam sequitur Felin. in d. cap. *Accedens*, num. 14. *Ut lite non contestat*. Item facit quia inimicitia capitales exulant quem a residentia, ut tenet gloss. communiter approbata in cap. *ult.* in ver. *excusationem*, de clericis non resident. de quo tamen dic. ut ibi scripti a n. 22. in questione, An Parochus excusetur a residentia propter inimicitias, Ex quibus satis roboratur conclusio glossæ nostræ, quod inimicitia capitales præbent legitimam causam cedendi.

2 Recipit tamen hæc conclusio duas declarationes. Prima dummodo inimicitia sint verisimiliter duraturæ, aliâ enim non esset admittenda cessio, sed danda esset dilatio Episcopo morandi extra diocesim in aliquo propinquiori, ac tutiori loco ad aliquod breve tempus durantibus dumtaxat inimicitijs, ut observat S. Congregatio Concilij, quæ in Parocho solet etiam adijcere aliam conditionem; dummodo inimicitia sine ejus culpa, & antequam Ecclesiam obtinuit, sint exortæ, ut in formula litterarum, quam posui in d. c. *ult.*

3 *mo*, n. 25. de *Cler. non resid.* secunda declaratio est dummodo subditorum saluti possit per alium provideri, alias secus, ut cap. *Adversitas*, §. *Hoc tunc servandum*, 7. q. 1. & egregie declarat S. Th. in 2. 2. quæst. 187. art. 5. in corpore. Innocent. & omnes in cap. *Nisi cum pridem*, inf. cod. dixi in c. *Ex parte*, n. 78. de *Cler. non resid.*

4 Alia causa, propter quam Episcopus securè morari non potest in Ecclesia sua; & idè potest cessio petere, est aëris intemperies: & hanc primo loco recenset hic præallegata glossa prima quæ exponens verba illa textus, eo quod ibi non poterat severè morari, exemplificat dicens, forsan propter intemperiem aëris, vel quia habebat capitales inimicos. Similiter Abb. Antiq. hic in *prime*. sic summat textum: propter intemperiem aëris, vel inimicitias quis potest petere cessio; & concordant. Holt. in *prime*, in ver. *Securè morari*, & Bald. num. 5. Felin. in d. c. *Accedens*, il secundo, num. 11. circa medium, vers. *Facit*, d. cap. *Ut lite non contestat*. Rebuff. in *Praxi Benef.* in tit. de resignat. exprim. sub n. 2. Redoan. de Simon. par. 2. cap. 13. num. 11. vers. *Item propter*. & novissimè Flam. Paris. de Resignat. lib. 5. q. 3. n. 244. & seq. Ad hoc facit textus in cap. *Quorundam*, cum gloss. 2. 74. dist.

ubi translatus ad secundum Beneficium ignorans malignitatem aëris habet regressum ad primum.

17 Item facit quia intemperies aëris, excusat citatum a comparando quasi locus non sit securus, ut per textum nostrum, notat Bartol. in l. *Reserare*, §. *Si quis alio*, num. 4. ff. *Ad Trebell.* & Felin. in d. cap. *Accedens*, num. 11. vers. *Sexta conclusio*. Item facit gloss. in *Clem.* *Ne in agro*, §. *Ceterum*, in ver. *Causa rationabili*, de statut. *Monac.* quæ inter causas rationabiles a residentia excusantes recenset infirmitatem, aëris intemperiem, & capitales inimicitias, & eam sequitur Felin. in *præallegat. cap. Accedens*, num. 11. vers. *sexta conclusio*, de quo tamen articulo tu dicas, ut scripti in d. c. *ult.* n. 35. & 48. de *Cler. non resid.* & in c. *Licet*, n. 45. & 57. de *prob.*

18 Sed hic incidit dubitatio, quæ sit aëris intemperies, quæ præbet Episcopo legitimam causam petendi cessioem. Holt. in c. 1. n. 3. supra eod. dicit esse iustam causam cedendi si Episcopus erat delicatæ naturæ, & aër sibi contrarius. Rebuff. & Redoanus locis citatis: & novissimè Flaminus Paris. de resignat. Benef. lib. 5. q. 3. n. 244. & seq. dicit hanc esse communem opinionem quando cæli gravitas est contraria naturæ ipsius Episcopi: & hanc ob causam Greg. XII. se excusavit quare non venit ad Concilium Pisanum, timens illius loci, & aëris intemperiem, ut refert Mar. Socin. in cap. *Veniens*, de accusat. & in *Rubr. de dilationibus*, seu in tract. de citat. art. 18. num. 6. ante medium, vers. *temeritiam*, alio modo, fol. 24. & post eum Felin. in d. c. *Accedens*, num. 11.

19 Communiter tamen Doctores in d. c. *ult.* de *Cler. non resid.* loquentes de residentia, in qua leviores causæ sufficiunt, quam in renunciatione, accipiunt aëris in temperiem pro aëris corruptione, seu pestilentia, ut in specie. Holt. ibi, num. 5. post med. in ver. *Excusationem*, & concludit Ripa in tract. de peste, in tit. de privileg. *contract.* num. 147. & eod. modo Doctores, qui excusant citatos a comparando propter intemperiem aëris, intelligunt quando in loco viget pestis, & aër est corruptus: & sic loquuntur. Bart. & Mar. Socin. supra citati, num. 17. & 18. Imol. hic num. 8. circa med. vers. *ubi Valt.* quod excusetur quis ad comparandum in loco, ubi viget pestis, Joan. Andr. Butr. Abb. & alij in c. *Cum dilecti*, de dolo, & contumacia, quos sequitur

20 Felin. in d. c. *Accedens*, n. 11. vers. *Dixi tamen* Joan. Andr. qui etiam dicit citatum non teneri experimentum facere an sua complexio, vel conversatio ibi sit tuta, cum hoc sit periculosum; sed satis excusari a comparando si medici dicant aërem esse corruptum, vel si pestis contagiosa multum invaluerit: & in terminis glossam Bernardi ita intellexit Bald. hic num. 5. ait enim: Dixit hic Bernardus quod propter pestilentiam aëris, sicut propter periculum mortis, debet admitti cessio, quod est verum, ubi est perpetua pestilentia, vel longo tempore duratura, ut in

21 Signalia, & Comacchia. Quid dicendum? magis placet prima opinio Holtienis, quia tempore pestis, non prælato tantum, sed generaliter periculum omnibus imminet, & idè cum subditorum salus exigit personæ Pastoris præsentiam, non debet pastor personaliter suum gregem deserere, neque propter aliquod commo-

dum temporale, neque etiam propter aliquod personale periculum imminens, cum bonus Pastor animam suam ponere teneatur pro ovibus suis: textus est in cap. *Adversitas*, §. *Hoc tunc servandum*, 7. q. 1. & docet D. Thom. in 2. 2. q. 187. art. 5. in corpore. & ita Episcopus ex causa pestilentie non potest cedere, imò nec ad tempus abesse, cum teneatur in Ecclesia sua omnino residere, ut re diligenter examinata olim censuit Sacra Congregatio Concilij a S. Carolo Borromeo Archiepiscopo Mediolanensi consulta, cuius sententiam ad se relatum approbavit san. mem. Gregorius XIII. ut plenè adnotavimus in d. cap. *ult.* a n. 37. & præsertim n. 46. usque ad n. 52. de *Cler. non resid.*

At verò cum in loco non viget epidemia, seu pestis formalis, & aëris qualitas non generaliter omnibus, sed ipsi Prælato, & ejus complexioni specialiter est infensa, adeò ut non possit ibi residere sine metu mortis: eo casu cum periculum non imminet omnibus generaliter, sed soli Episcopo, & animarum salus tuta esse possit per alium Prælatum, cui cæli qualitas non sit adversa, & qui possit ibi securè morari: utique ex hac causa potest Episcopus cessioem petere, & in hoc casu potest intelligi ipse textus. Et hanc differentiam an periculum imminet omnibus, vel soli Prælato, latius persequor in d. c. *ult.* num. 50. & in cap. *Ex parte* num. 78. de *Cler. non resid.* post Innoc. & Doctores in c. *Nisi cum pridem*, infra eodem.

23 Hoc tamen videtur temperandum iuxta sententiam Baldi superius relati num. 21. dummodo intemperies aëris verisimiliter futura sit contraria complexionij Episcopi in perpetuum, aut per longum tempus; de hac enim intemperie intelligendus est Bald. & non de formali pestilentia, ut ostendunt exempla Senogallien. & Comacien. Secus verò si esset parum duratura, quia tunc non esset iusta causa admittendi cessioem, sed solum dandi licentiam non residendi ad aliquod mensis extra diocesim in aliquo viciniore, & tutiori loco, ut moris est S. Congregationis Concilij, secundum ea, quæ scripti in cap. *Licet*, num. 46. & 47. infra de *prob.*

24 Rursum hoc temperandum est dummodo intemperies aëris, seu cæli inclementia naturæ Episcopi adversa vigeat non tantum in civitate, sed etiam in diocesi, aliâ enim si reperiretur in diocesi aliquis locus, in quo Episcopus posset securè morari, cessio non esset admittenda, ut observat Flamin. Paris. de resignat. *Beneficior.* lib. 5. q. 3. num. 244. & quavis nihil alleget, tamen satis probatur ex doctrina Mar. Socin. in *rubr. de dilat.* sive in tract. de citationib. art. 18. num. 5. & 6. fol. 24. & in d. cap. *Accedens*, il secundo, in 5. not. *Ut lite non contestat*, quam ibi sequitur Felin. num. 10. vers. *Et sic Marianus*, videlicet quod si accessus ad locum esset multiplex, non sufficeret si citatus ad comparandum probaret unum accessum non esset tutum; sed necessarium esset probare nullum ex illis accessibus esse tutum, alias probatio non esset concludens necessario, quod dicit esse notandum pro cautela retinenda in practica in formandis articulis.

25 Porò in S. Congregatione rerum Consistorialium proposito dubio an sit admittenda cessio Ecclesie Balneoregien. sit in manibus Sanctiss.

simi facere liberè intendit R. P. D. Carolus Azolinus illius Episcopus, eo quod calum tam civitatis quam diocesis Balneoregien. ut resses deponunt, adeò sibi grave, & sine complexionij contrarium sit, ut morbum penè exitiale, nulla remedia ex illa aëris intemperie admittens, hæctenus passus, nuper ab alio celo valetudini redditus ad suam Ecclesiam redire, & apud eam residere nisi cum certo vitæ periculo non possit Dixi. Julij 1652. S. Congregatio censuit, si Sanctissimus annuat, cessionem esse admittendam.

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Nisi cum pridem.

S U M M A R I U M.

- 1 **A** Notij de Butrio repetitiones multa in eandem citantur ex Abbate Panormitano, in cuius comment. aris reperitur inserta.
- 2 Episcopo non licet episcopatus renunciare propter frugem melioris vitæ.
- 3 Frugis appellatio quid veniat.
- 4 Curato non licet Ecclesiam deserere, ut transeat ad vitam Eremiticam.
- 5 Episcopus non potest curam pastoralem deserere ut transeat ad Monachatum. & numer. seqq. usque ad num. 11.
- 6 Transitus a perfectiori statu ad minus perfectum non est licitus.
- 7 Status episcopalis perfectior est, quam status religionis.
- 8 Episcopus semel consecratus perpetuo retinet potestatem consecrationis.
- 9 Episcopatus nomen est oneris, non honoris.
- 10 Vita contemplativa an sit preferenda activa.
- 11 Prædicatio est præcipuum Episcoporum munus, nec licet illud deserere ob suasionem melioris vitæ.
- 11 Humilitas, qua contra obedientiam erigitur est superbia.
- 12 Resignationis cause reducuntur omnes ad impedimentum exequendi officium pastorale.
- 13 Episcopus tam diu obligatur ad retinendam curam pastoralem, quamdiu postq. subditis proficere ad salutem.
- 14 Crimen impediens ordinis executionem post peractam penitentiam est iusta causa cedendi episcopatus.
- 15 Dicitur, forsitan, quod antequam ponitur affirmativè.
- 17 Crimina, quæ post peractam penitentiam impediunt officij executionem, quæ sint. & numer. seqq.
- 18 Culpa licet tollatur per penitentiam, tamen in omnibus non deletur in anima.
- 19 Conscientia erronea dependens est ad consilium, & determinationem Romani Pontificis.
- 20 Episcopus pro crimine quantumcumque gravi renunciare non potest sine licentia P. p.
- 21 Spirituale vinculum fortius est, quam carnale.
- 22 Contingunt spiritalia, quod inter Episcopum, & Ecclesiam contrahitur, non humana, sed divina potest. restare dissolvitur.
- 23 Translatio, depositio, & cessio Episcoporum sunt soli Papa reservata non rati constitutione canonica, quam institutione divina.

- 24 Prælati suscipiendo Prælatiuram videtur cum ea quasi contrahere.
- 25 Episcopus intrusus an possit Episcopatum renunciare sine licentia Pape. & num. seq. usque ad num. 49.
- 26 Intrusi in quatuor species distinguuntur.
- 27 Episcopus nullum habens titulum verum, nec putativum non solum potest. sed etiam debet ex seipso Episcopatum dimittere.
- 28 Fures. & invidioses quo diutius rem detinent, eo magis peccant.
- 29 Intrusus proprie quis dicitur. & num. 32. & 36.
- 30 Prædo maximus est intrudens se in Ecclesiam & falsus Prælati.
- 31 Intrusus potius dicitur incubator, quam possessor.
- 32 Intrusi habentes titulum putativum, sed non a legitimo Superiore, cedere possunt, ac debent absque alia Pape licentia.
- 33 Titulus putativus nisi proveniat a legitimo Superiore, non dicitur coloratus, nec suscipitur opinione communi.
- 34 Electi in schismate dicuntur hæresarchæ, & eorum gesta ex communi errore non suscipiuntur.
- 35 Prælati intrusivi non potest conferre Sacramenta, ac si conferat, executionem non confert.
- 36 Intrusus dicitur non solum qui sine electione, sed etiam qui electione non canonica, puta a minoris partis beneficio occupat.
- 37 Episcopatum accipienti Regia ordinatione tenetur illi cedere sine licentia Summi Pontificis.
- 38 Item provivus ab Antipapa, vel alio Schismate.
- 39 Electus a minore tenetur cedere, dimmodo de non canonica electione constet in figurâ iudicij.
- 40 Intrusus habens titulum putativum a legitimo Superiore cedere non potest sine licentia Pape.
- 41 Possessio facti sufficit alicui colore tituli dimitti non potest sine Superioris licentia.
- 42 Simoniacus an possit episcopatum resignare sine auctoritate Superioris.
- 43 Intrusus cum titulo colorato in articulo mortis potest beneficium dimittere non expectata Superioris licentia.
- 44 Crimen hæresis, & schismij inducunt privationem tituli ipsi iure.
- 45 Patria sunt intrudere se in beneficium, vel retinere beneficium, quo aliquis canonicè est privatus.
- 46 Episcopus privatus ob crimen notorium, vel declaratum per sententiam cedere potest absque Superioris auctoritate. Secus si crimen sit occultum. numer. 48. vers. Aut crimen.
- 47 Extrusus per sententiam non dicitur cedere, sed recedere.
- 48 Intrusus post rem iudicatam, & executoriales non auditur.
- 49 Debilitas corporis impediens executionem pastoralis officij est iusta causa cedendi.
- 50 Morbus fonticus quis dicitur.
- 51 Podagra an præbeat legitimum causam renunciandi Episcopatum.
- 52 Infirmitas est iusta causa cedendi etiamsi proveniat ex propria culpa.
- 53 Distributiones quotidiana debentur senio consensu, si aliter residere soliti sunt.
- 54 Item infirmis ex propria culpa, & peccato.
- 55 Debilitatem corporis non sequitur debilitas cordis, intellectus, & spiritus.
- 56 Episcopus si propter debilitatem corporis sit inhabilis, ad spiritalia, seu temporalia potest, sed non cogitur renunciare, sed datur illi coadiutor.

- 57 Cardinalium episcoporum resignationes admitti solent etiam non probatis causis hic expressis.
- 58 Scientia in Episcopo est necesse sicut tam in spiritualibus, quam temporalibus.
- 59 Scientia defectus promotum deicit invitum.
- 60 Scientia eminens desideratur in Pastore, competens tamen sufficit, nec defectus eminentis præbet iustam causam cedendi.
- 61 Congregatio examinis Episcoporum coram Papa à Clemente VIII. instituta.
- 62 Promovendi ad Cathedrales, & alias maiores Ecclesias etiam in singulari litteratura subiiciuntur examini.
- 63 Cardinales ad Episcopatum promovendi cur examinem non subeant.
- 64 Episcopi qui ad aliam Ecclesiam transferuntur, novo examini non subiiciuntur.
- 65 Promovendi ad Cathedrales in partibus infidelium an, & quando subiiciantur examini.
- 66 Examinatores episcoporum quod iuramentum præstent ante susceptum officium.
- 67 Instructio de qualitatibus promovendi extra Curiam à quibus sit sumenda.
- 68 Inquisitio de scientia promovendi extra Curiam quomodo formari debeat.
- 69 Regulari ad Cathedralem assumendus à quibus habere debeat testimonium an sit idoneus ad alios docendos.
- 70 Malitia, seu durities subditorum est iusta causa possulandi, & obtinendi cessionem.
- 71 Actus pascendi est principalis actus Episcopi.
- 72 Episcopus propter perfectionem subditorum an debeat fugere, & Ecclesiam deserere.
- 73 Episcopus propter scandalum aliquando non solum potest, sed etiam debet renunciare.
- 74 Scandalum omnino vitandum si sine peccato vitari possit, aliud secus. & num. seqq.
- 75 Veritas disciplinae deseri potest propter multitudinem peccantium.
- 76 Multitudini non est parcendum quando excusatus, vel defendit errorem.
- 77 Veritas bona vice, vel iustitia propter scandalum nunquam deferenda est.
- 78 Scandalum potius vitandum, quam peccatum, cum dubium est an scandalum sit peccatum necne.
- 79 Scandalum quid sit, & unde dicitur.
- 80 Irregularitas quid sit & in quo differat à suspensione.
- 81 Irregularitas tribus modis contrahitur.
- 82 Irregularitas nativa que dicitur.
- 83 In corpore vitiatum non peccat anima, sed natura. Authoris Commentaria post cæcitatem inchoata ibidem.
- 84 Irregularitates omnes, & eorum poena sunt de iure positivo.
- 85 Pape dispensat in omnibus irregularitatibus etiam bigamia.
- 86 Potestas Clavium non recipit interpretationem restrictivam.

NISI CUM PRIDEM. Ponit, & exponit sex causas, propter quas Episcopi possunt petere, & Papa consuevit concedere: cedendi licentiam, est clavis in materia resignationis episcopatum, & sepe allegari solet in sacra Congregatione rerum Consistorialium, ubi resignationum causæ, & alia ad Consistorium Sanctissimi pertinentia examinantur, Cathedralium erectiones, uniones, divisiones, & consilia, de quibus per gloss. in c. 7. in ver. *Pervenit, supra de trans. Episc. & in c. Sicut unire in ver. Pervenire, infr. de excess. Prælati.* prima pars reprobat has duas causas cedendi, videlicet zelum melioris vite, & humilitatem. Secunda ibi, *Inveni.* ponit legitimas causas cedendi, ut prædixi in Summa. Tertia ibi, *verum* reprobat alias causas cedendi, ut otium, laborem, inspirationem, & his similes, probans id auctoritatibus, & respondens ad id, quod opponi possit de Martha. Quarta concludit ibi, *Monemus.*

Multicautè hic allegant Abbatem Siculum qui tamen non scripsit super hoc textu: nam lectura, quæ inserta est inter Commentaria Abbatis, non est sua, sed Antonij de Butrio, ut constat ex illius subscriptione, & patet eculibet illam conferenti cum lectura posita inter Commentaria Butrij, nec tantum hoc reperitur factum de hac Decretali, sed etiam de aliis pluribus, quæ sunt Antonij de Butrio, & tamen inadvertenter citantur de Panormitano. Quia ratione id factum fuit ignoro, nisi forte in lectura Abbatis habetur integra super singulis capitulis huius compilationis.

In prima parte nota primò ex principio litteræ primam causam minus legitimam petendi, & admittendi renunciationem Episcopatus, id est propter frugem melioris vite. Archiepiscopus enim Calaritanus, ad quem Innocentius direxit hanc Decretalem, intendebat vitam eligere solitariam, melioris vite frugem sibi promittens, frugem, id est fructum, secundum Goffred. vel plenitudinem, vite ubertatem secundum Tancred. & Host. aut retributionem secundum Abbat. Antiqu. & Jo. Andr. Credebat enim ut dicitur in textu vitam contemplativam meliorem esse, quam activam. Unde colligitur non licere Episcopo, vel Curato Ecclesiam deserere ut transeat ad vitam solitariam, seu eremiticam, neque id permittendum esse à superiore, ut hic per Butr. num. 3.

Secundò nota Episcopum non posse eam pastoralem delinquere ex hac sola causa, ut fiat Monachus. Quod colligitur ex littera exponendo verbum illud, *Solitariam*, id est monasticam: nam monachus dicitur quasi solitarius, ut legitur, & notatur in c. *Placuit, il secundo 16. qu. 1.* & consonant verba, quæ habentur infra in §. *Verum*, ibi, *(facilius indulgetur ut ascendat Monachus ad Præsulatum, quam Præsul ad monachatum descendat.)* Ad idem textus in cap. *proximo, infra, eod.* ubi patet posse Episcopum per Superioris auctoritatem ad monasticam vitam descendere, cum proficere nequit in regimine pastorali ob perfectionis, vel ægritudinis impedimentum. Ergo his impedimentis cessantibus sola causa transeundi ad monasticam vitam non est legitima. Idem apertius probatur in c. *Sug-*

gestum. 7. qu. 1. ubi serio corripitur à Liberio Papa qui à laboribus Episcopatus quiesci monasteriorum se tradunt, & ut seipsos solvant, filios orphanos derelinquunt.

Præterea nulli licet de statu perfectiori ad minus perfectum statum transire, quamdiu potest ea quæ sunt perfectioris status exequi, hoc enim est retro aspiciere, quod est damnable secundum Domini sententiam dicens Luca 9. *[Nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro aptus est regno Dei,] cap. Penultima animæ lia, de panie. dist. 2.* & hæc est ratio cur non liceat à religione redire ad sæculum, c. *Sicut, c. Consulti, & c. Statuimus, de regular. c. multi, simi.* & cur non liceat à strictiori ordine ad laxiorem transire, & c. *Sane, & c. Licet eodem tit. Concilium Tridentinum cap. 19. §. Nemo etiam regulari. sess. 25. de regular. facit tex. in cap. 1. supra de trans. Episc. ubi Innocentius III. redarguens Patriarcham Antiochenum, quod Metro-politanum electum ad Episcopatum transulisset (Novo quodam, inquit, mutationis genere parvificali majorem, & magnum quodammodo minorari, Episcopare Archiepiscopum, imò potius de archiepiscopare præsumens.) Sed status Episcopalis perfectior est, quam status religionis Nam, ut inquit Dionys. de *Eccles. hierach. cap. 5.* Pontificum quidem ordo consummatus est, & perfectivus; Sacerdotum autem illuminativus, & incitativus; ministrantium verò purgativus, & discursivus. Ergo sicut non licet de statu religionis redire ad sæculum, aut à strictiori ad laxiorem religionem: ita non licet de statu Episcopali ad religionem transire, nisi alia legitima causa subsit.*

Ad hæc ordo gratiæ est decentior, quam ordo naturæ. Sed secundum naturam non movetur idem ad contraria, puta si lapis naturaliter deorsum movetur, non potest naturaliter deorsum redire in sursum. Sed secundum ordinem gratiæ licet de statu religionis transire ad statum Episcopalem, cap. *un. id. q. 1. & patet infra in §. Verum, & in cap. proximo ubi Episcopus, qui renunciavit Episcopatu propter perfectionem, infirmitatem, defectum scientiæ, simoniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam, & ad religionem transivit, post iterum reassumit ad Episcopatum: Ergo non licet è converso de statu Episcopali redire ad statum religionis.*

Postremò, nihil in operibus gratiæ debet esse otiosum; sed ille qui est semel in Episcopum consecratus perpetuò retinet potestatem consecrationis, cap. *un. amibi not. de ordin. ab Episc. qui renunc. Episcop. cap. vers. Sicut enim Episcopus, supra de trans. Episc. & docet S. Thom. in 2. 2. qu. 39. art. 3.* Ergo Episcopus ut fiat monachus non potest eam Episcopalem dimittere quamdiu potest illam exercere, quia alioquin potestas consecrationis, seu ordinis Episcopalis, quam habet, esset otiosa, & sine effectu; quod esse non debet, cum præsertim Episcopatus sit nomen oneris, non honoris, cap. *Qui Episcopatum, 8. qu. 1.* & in verba Apostoli *bonum opus, exponatur, id est actio plebi utilis, ut per D. Thom. in 2. 2. q. 185. art. 1. in respon. ad secundum.*

Concluditur ergo Episcopum ex causa transeundi ad religionem non posse petere cedendi li-

centiam, nec se petat, eam esse concedendam, nisi concurrat aliqua ex sex causis hic numeratis, quod tenet S. Thom. in 2. 2. q. 1. 187. art. 4. & Turrect. in cap. Hoc nequaquam, nu. 2. 7. q. 1. Idem docet Innoc. in c. Post translationem, nu. 4. infra eod. dicens non licere Episcopatum dimittere propter Monachatum, Quod dictum sequuntur ibi, Hostien. nu. 7. Joan. Andr. nu. 9. Anchar. nu. 2. & alii communiter, DD. in cap. Licet, de regular.

Non obstat text. in d. c. Hoc nequaquam 7. q. 1. quia intelligitur de episcopo, qui convictus est de crimine, & propter hoc in monasterium deditur, ut ibi declarat glos. in ver. Vterius, & Archid. ad finem.

10 Non obstat quod vita contemplativa sit praerferenda activa, & quidem in duodecim, secundum Augustinum relatum ab Archid. in c. Privilegium, nu. 3. de verb. signif. lib. 6. & à Collectar. hinc, 2. dicente Domino Lucæ 10. (Marius optinavit partem electis, qua non auferretur ab ea.) Quoniam, ut hic dicitur, licet vita contemplativa sit magis secunda, tamen activa est magis fructifera, & licet illa sit magis suavis, hæc tamen magis utilis, & ut legitur in d. cap. Licet, §. Si verò, de regular. Sicut majus bonum minori bono proponitur, ita communis utilitas speciali utilitati praerfertur. Et in hoc casu recte proponitur doctrina silentio, sollicitudo contemplationis, & labor quieti, &c.

11 Secundo nota, ex illis verbis, non oportet te predicatorem iam suscepto deserere ministerium, &c. quod precipuum Episcoporum munus est predicatio Verbi Dei, nec licet illud jam susceptum deserere ob suasionem melioris vite. Ad idem c. Inter cetera, infr. de off. ordin. cap. Cum ex iuncto, de heret. Concilium Rhemen. cap. 14. Concilium Cartagin. IV. cap. 20. Relatum in c. Episcopus, il terrio, 88. dist. & Concilium Trid. c. 4. sess. 24. facit text. in c. Penmata, de consecr. dist. 2.

12 Tercio nota, in ver. Quod si forsitan, secundam causam cedendi illegitimam esse si Episcopus ex sola humilitate intendat de culmine Pontificali descendere: non enim licet humilitatem contra obedientiam exercere, quia, ut inquit hic Butr. n. 4. humilitas, quæ contra obedientiam erigitur, est superbia.

13 §. INTUERI. Hic incipit secunda pars Decretalis, ex qua nota per ordinem sex causas cedendi, quæ ponuntur in littera. Quæ tamen omnes ad unam tandem reducuntur tamquam diversi rivus ad fontem; videlicet ad impedimentum exequendi officium pastorale: nam tunc demum causa cedendi legitima est, si Episcopus nequeat munia Pontificalia exercere, & omnibus sibi creditis ad salutem proficere, sive impedimentum proveniat ex parte ipsius, puta ob crimen corporis debilitatem, defectum scientiæ, vel irregularitatem: sive ex causis externis, puta ob malitiam plebis, aut scandalum. Unde in d. c. Licet, §. Si verò, de regul. pro generali regula statuitur, ut quamdiu potest Episcopus præfesse pariter, & prodesse, non debeat cedendi licentiam postulare, aut etiam obtinere. Rationem assignat S. Thom. in 2. 2. q. 187. art. 4. quia perfectio status Episcopalis in hoc consistit ut aliquis ex divina dilectione se obliget ad hoc quod

saluti proximorum insilatur. Et idem tamdiu ad retinendam curam pastorem obligatur, quamdiu potest subditis sibi commisis proficere ad salutem. Coningit autem quandoque ut Episcopus impediatur procurare hujusmodi salutem multipliciter, videlicet in casibus hic expressis. Quamobrem in his dumtaxat jure potest Episcopus de licentia Summi Pontificis curam pastorem deserere.

15 §. PROPTER CONSCIENIAM. Nota primam causam legitimam cedendi, videlicet conscientiam criminis: & pondera qualitatem illi annexam, exigitur enim ut crimen sit tale, ut post peccatum penitentiam impediatur ordinis executionem, & sic dicto illas, forsitan, non ponitur dubitative, sed affirmative, secundum glos. & Innoc. Nam, ut inquit Host. nu. 5. Sub dubio forsitan loquuntur sæpe periti; & fuit philosophicum temperamentum.

16 Quædam igitur sunt crimina quæ impediunt officii executionem post peccatum penitentiam, & glos. in ver. Dumtaxat, & Abb. Antiq. in ver. Impedatur, ver. Quæ ergo sunt crimina, exemplificans in simonia, c. Erga simoniacos, l. q. 1. sive sit in ordine, sive in beneficio, secundum Host. nu. 9. Joan. Andr. nu. 44. & Butr. n. 9. Item in homicidio, c. Maro, 30. dist. c. ult. de tempor. ordin. De quibus duobus criminibus est expressum in cap. Inquisitionis, in princ. infr. de accusat. quorum meminit etiam D. Thom. loco citato. Item in delictis, quæ ipso jure irrogant infamiam, c. Infirmas, §. Porro, 3. q. 7. quia licet culpa tollatur per penitentiam, non tamen deletur infamia, §. Hinc colligitur, 2. q. 3. idque efficit enormitas ex qua remanet perpetuum sigillum ignominia, vel indignitas perpetua, ut inquit hic Bald. n. 5.

17 Quod tamen secundum DD. est verum quando crimen irrogat infamiam naturalem civilem, sive infligatur ipso jure, sive indicta sit per sententiam, ut per Butr. hic nu. 9. Alios casus recenset hic Host. nu. 9. Joan. Andr. n. 44. Butr. eod. nu. 9. & Anchar. nu. 2. videlicet si quis excommunicatus, suspensus, vel interdictus se in contemptum Clavium fecerit ordinari, c. Cum florum, §. Si autem, de sent. excomm. vel præsumptis celebrare, c. Si quis Episcopus in Concilio, 11. q. 3. vel beneficia conferre, seu recipere à contemne, vel interdictum Papæ violenter, cap. Tanta, de excess. Prælat. Item falsificans litteras Papæ, cap. Ad falsivoriam, de crim. falsi. Item hæreticus, c. Inter sollicitudines, de purgat. can. Item Sodomita, c. Clerici, de excess. Prælat. Item revelans peccatum in Sacramento Penitentia sibi detectum, c. Omnis, §. fin. de penit. & remis. Item incorrigibilis, & nimium in contumacia perseverans, c. Veritatis de holo & contum. Hæc crimina dicuntur graviora, & enormia, in quibus post penitentiam dispensari non consuevit secundum Host. Joan. Andr. & alios proximè cit. & propterea præbent legitimam causam postulandi, atque admittendi cessionem.

18 Quædam verò sunt crimina, quæ post peccatam penitentiam non impediunt executionem. Et propter hæc non licet Episcopatum dimittere, ut hic deciditur, quia secundum Host. nu. 10. sufficit per solam penitentiam satisfacere suo Creatori,

19 tori, arg. fin. infr. de Simon. c. fin. de tempor. ordin. & c. Ferrum, 50. dist. Nec, ut inquit Joan. Andr. nu. 8. in ver. Remanenti, & Cardin. in 6. notab. n. 2. debet quemquam ex talibus conscientia erronea cruciare, cum deponenda sit ad Papæ non solum consilium, sed etiam determinationem, ut in cap. Inquisitioni, infr. de senten. excomm. quia nullus peccat legis autoritate, c. Qui peccat, 23. q. 4. qui tamen ipsam deponere non potest, nisi ipsam sequatur, non evadet periculum, c. Nervi, 13. dist. & c. Peritus, de Simon.

20 Tercio nota, quod etsi conscientia criminis impediens executionem officii post peccatam penitentiam sit justa causa renunciandi, non tamen fieri potest renuntiatio propria autoritate, sed requiritur superioris licentia, ut probat littera, ibi cedendi potest licentia postulari. Unde glos. in ver. Dumtaxat. Innocent. & Compocell. ambo nu. 1. in ver. Cedendi, colligunt pro nullo crimine quantumcumque gravi posse Episcopum cedere sine licentia Papæ, arg. c. prox. ver. Vide quidem, inf. eod. & c. Denique, 6. q. 3. & l. Tutores, §. Qui se, de administ. tutor. Ratio est quia, ut inquit S. Thom. in 2. 2. q. 187. ar. 4. [Sicut curam regimini affumit aliquis per providentiam superioris Prælati, ita etiam oportet, ut per ejus autoritatem ex causis prædictis deleat suscepiam.] Ad dicit verbal non nocenti illi quæ habentur in fine hujus Decretalis, ubi [Si pennas habes, quibus fatigas in solitudinem avolare, ita tamen aliquid sunt nexibus præceptorum, ut liberum non habes absque nostra permissione.]

21 Ine volatum. [Alia ratio deducitur ex c. Inter corporalia, supra de translat. Episc. quia scilicet] fortius est spirituale vinculum, quam carnale; sed dissolutio carnalis conjugii, quod est inter virum, & feminam, Deus suo tantum judicio

22 reservavit, præcipiens, ut quos Deus conjunxit homo non separet. Ergo non est dubitandum quin spirituale conjugium quod est inter Episcopum & Ecclesiam suo tantum judicio reservaverit dissolvendum: non enim humana, sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur cum per translationem, depositionem, aut cessionem Romani Pontificis, C quem constat esse vicarium Jesu Christi] Episcopus ab Ecclesia removetur:

23 & ideo tria hæc, quæ præmissa non tam constitutione canonica, quam institutione divina soli sunt Romano Pontifici reservata. Hæc ibi. Demum idcirco Prælatum non potest ex se ipso 24 desereret prælatum, quam suscepit, quia suscipiendo videtur cum ea quasi contrahere, c. Cum inter Canonicos, supra de elect. Pro hoc, l. Sicut, C. De action. & obligat. & c. Peritus, de voto. Qua ratione utuntur hic Joan. Andr. n. 3. in ver. Lam suscepta, & Cardin. n. referentes illud Seneca epist. 22. Turpe est cedere oneri, & lucrari cum officio, quod semel suscepisti.

25 QUÆRO, Quid in Episcopo intruso, an possit cedere absque licentia Summi Pontificis.

26 Pro clariori hujus questionis solutione distinguo intrusos in quatuor species: Quidam enim sunt intrusi, qui nullum prorsus habent titulum nec putativum, nec verum, sed de facto invadunt Ecclesiam, quos strictè Schismaticos appellant in cap. 1. infr. de Schismat. Innoc. in princ. Host. nu. 1. Butr. nu. 4. & in ver. eod. tit. Jo. Andr. nu. 3. Abb. nu. 1. & Marian. Socin. nu. 4.

qui scilicet proprium Episcopum occupant, & suos constituunt Sacerdotes, c. Scire, 7. quest. 1. c. Inter hæresim, 24. quest. 3. Et hujusmodi intrusos manifestum est non solum posse, sed etiam teneri cedere, seu potius recedere absque alia superioris licentia, quia tales dicuntur invasores, & fures, cap. Ordinationes, 9. quest. 1. & ideo quo diutius rem detinent, eo magis peccant, & fur semper est in mora restituendi, leg. Si pro fure, §. penult. ff. De condic. furt. nec remittitur peccatum nisi restituatur ablatum, c. Si res aliena, 14. quest. 6. Ergo sic intrusi possunt sine licentia renunciare, quia etiam ad id tenentur Canonis autoritate, ut dicuntur Tancred. & Ioannes. Quibus consentit glos. in ver. sed dumtaxat. Dum concludit intrusum debere omnino cedere, quia nec quantum ad opinionem, nec quantum ad veritatem titulum habet. Et sequuntur Jo. Andr. nu. 4. dicens vere intrusos, sed de facto Cardin. in §. Intrusi nu. 2. & Bald. nu. 1. ubi ait: (Quidam est intrusus qui non habet esse, nec figuram esse, ut quia non fuit electus, vel confirmatus; & iste proprie non dicitur cedere, sed recedere. Ille ergo qui non est Prælatum nec re, nec nomine, nec communi opinione, & tamen possidet, vel quasi, iste proprie dicitur intrusus.)

27 Omnes enim intrusi sunt prædones, & eorum possessio non est cum titulo, nec figura justitiæ; & ideo non pertinet ad iudicium activi vigorem ut notatur in leg. Communi dividum, §. Inter Prædones, ff. Comm. dividum. §. Inter Prædones, ff. Comm. dividum. nam maximus prædo est intrudens se in Ecclesiam, vel officium, & falsus Prælatum, ut notatur in l. Falsus, in princ. ff. De furt. & in l. Qui nomine, ff. De fals. & iste potius dicitur incubator, quam possessor, ut not. in l. Si quis loca, c. De fund. & salub. rei domin. lib. 11.]

28 Quæ omnia probantur evidenter in cap. Quis deinceps, 16. quest. 7. ubi Gregorius VII. in generali Synodo prædicens. [Si quis deinceps Episcopatum, vel Abbatiam de manu alicujus laicæ personæ suscepit, nullatenus inter Episcopos, vel Abbates habeatur, nec ulla ei ut Episcopo, seu Abbati audientia concedatur. Insuper ei gratiam B. petri, & introitum Ecclesiæ interdictimus, quousque locum, quem sub crimine tantæ ambitionis, quam inobedientiæ (quod est scelus Idolatriæ) cepit, respiscendo non deserit.] Ad idem est textus in cap. Si quis neque, 1. quest. 1. ubi Gregorius. [Si quis neque à Clero populogus vocatus, vel pulsatione coactus Episcopale seu Sacerdotale non lucro animarum, sed inanis gloriæ avaritia fultus dignitatem acceperit, & in vita sua non sponte reliquerit, eumque insperata mors penitentem non invenierit, proculdubio in æternum peribit.] Concordat c. Petimus, 11. quest. 1. ubi Episcopus qui plebem invaserat, si admonitus relinquere contempserit, & emendare illicitum, auctoritate judiciaria jubetur excludi, cap. Falsus, 7. quest. 1. & c. Audivimus, 3. quest. 2. & hic primus casus est extra omnem difficultatem.

29 Quidam sunt intrusi, qui etsi verum titulum non

non habeant, tamen habent putativum, sed non à legitimo superiore, quia non apparet eos fuisse ingressos auctoritate superioris habentis jus instituendi. Dicitur enim intrusus qui præter superioris auctoritatem ingreditur beneficium, cap. *Quia diversitatem, de concess. præb.* Petr. Brixien. *in repet. in ver. Intrusus, seu qui propria auctoritate sine aliquo titulo, vel colore beneficii occupat, secundum Calder. conf. 558. aliàs 13. de verb. signifi. in princ.* Felin. *in cap. Qualiter, & quando, il primo, in ver. Per illam gloss. n. 15. de accusat. Ferrer. conf. 12. n. 16.* Et tales parificantur cum præcedentibus intrusis; & ideo possunt ac debent episcopatum dimittere absque licentia superioris. Ratio est, quia titulus putativus idest qui communitur verus reputatur, nisi proveniat à legitimo superiore, non dicitur coloratus, nec gesta cum titulo tali sustinetur errore seu opinione communi, ut determinat Compostell. *in cap. Nihil, num. 4. in ver. Administrat. vers. Item per superiorem confirmatum, supra de elect. cui subseribunt ibid. Butr. nu. 24. Anchar. quest. 4. ad fin. Henric. Boich. in §. Ceterum, num. 4.* Idem docuit Archid. *in cap. Alienationis, nu. 2. 12. quest. 2.* Bald. in l. Barbarius, in prima lect. num. 29. & ibi etiam Iaf. num. 48. ff. *De offic. Prætor. Ad quod adduco textum* 34 *apertum in cap. 1. in ver. de schismat. ubi Octavianus, & Guido, qui intruserant se in Papatum, carebant titulo verò, habebant tamen putativum, sed non à legitimo superiore, quia electi fuerant in schismate, ut referunt ibi gloss. 1. Host. Joan. Andr. in princ. eosque tamquam veros Pontifices reputavit, & coluit universa Germania, & aliquor. Regiones Italiae, ut habetur in historia Concilij Lateranensis. sub Alexandro III. ex quo desumptus est ille canon, tom. 7. Concil. par. 2. pag. 655, secundum novissimam impressionem Parisiensem. Et tamen in dict. cap. 1. appellantur heresiarchæ, & decernuntur irritæ non tantum ordinationes ab eis factæ, sed etiam factæ ab illis, qui à prædictis Schismaticis ordines susceperunt, ut illic adnotavit Innoc. num. 1. in fine, Unde Anchar. *ibid. nu. 1.* dicit viribus carere quæ geruntur per Schismaticos, etiam si gerantur prætextu publici officij. Et quod dicitur in leg. Barbarius, ff. *De offic. Prætor. & cap. Consultationibus, de inepatron. habere locum in eo. qui dignitatem possident de bona fide; secus si sit intrusus, ut schismaticus, quia tunc non est sibi respondendum de iuribus dignitati. Quod ipsum innuit ante eum Innoc. ibi nu. 4.* dicens prælatum intrusum non posse subditis, quibus per intrusionem datus est prælatum, conferre sacramenta, ac si conferat, executionem non conferre; non quia sit suspensus, sed quia non suis subditis executionem conferre non potest. Cum igitur sic intrusus titulo colorato carentibus non suffragetur communis reputatio, seu titulus putativus, qui non provenit à legitimo superiore; hinc sequitur ut non solum possint, sed etiam debeant cedere episcopatum, non obtemperata à summo pontifice licentia, præsertim quia inter eos, & ecclesiam non est contractum spirituale conjugium, Unde non est opus superioris auctoritate, cum non agatur de dissolutione alicujus vinculi, sed tantum injuste possessioni renunciatur. Et ita tenent hic Thacredus, Joan. gloss. Jo. Andr. Butr.*

Cardinal. & Baldus superius citati in casu præcedenti. Expro hac sententia est textus clarus in cap. *Ordinationes, 1. quest. 1.* ubi ordinationes, seu electiones, quæ non communi consensu secundum canonicas sanctiones fiunt, & ab ijs, ad quos consecratio pertinet, non comprobantur, à Gregorio VII. falsæ judicantur; quoniam qui taliter ordinantur, non per ostium, idest per Christum intrant, sed ut ipsa veritas testatur, 36 fures sunt, & latrones. Unde Joannes de Imola *consil. 132. num. 7.* Intrusum dicit non solum qui sine electione, sed etiam qui ex electione non canonica, puta minoris partis beneficium occupat. Et cum eo instat adulteri non potest esse matrimonium, secundum Petr. de Anchar. *conf. 397. num. 3. & 4.* & est textus in c. *Convenior, 23. q. 8.* ubi Ambros. de ecclesia ab Imperatore occupata. [Non licet, (inquit) tibi illam habere. Quid tibi cum adultera? Adultera est enim quæ non est legitimo Christi conjugio copulata.] 37 Et secundum hæc absque Romani Pontificis licentia potest, & debet renunciare qui episcopatum accepit regia ordinatione, cap. *Si per ordinationem regiam, 63. dist. cap. Si quis deinceps, 16. quest. 7.* Item provilus ab Antipapa, seu Patriarcha, vel alio Schismatico. ut sunt Vuladice Ruthenorum episcopi, juxta text. in d. cap. 1. *de schismat.* Neque enim suffragatur eis Constitutio Concilij Constantiensis, quæ incipit, *Ad evitanda, ut ibi latissime probavimus à num. 53. usque ad 126.* Item electus à minori parte capituli, ut in d. cap. *Ordinationes, 1. quest. 1.* vel aliàs non canonicè, secundum Compostell. *in c. Quod sicut, in 1. gloss. in vers. Item queritur num. 16. supra de elect. Archid. in cap. Si cui, in gloss. Quid sit confirmatio, eod. tit. lib. 6. & Holliet. in c. Prælatorum, in §. de accusat. quibus consentit Baldus hic num. 2.* dummodo de non canonica electione constet in figura judicij. Hi enim omnes nec titulum habent, nec aliquem colorem, & hic quoque secundus casus est satis planus. 40 Quidam verò sunt intrusi, qui carent quidem titulo quoad rei veritatem, sed tamen habent putativam auctoritatem superioris, & aliquem colorem tenendi, ut quia delictum vel defectus inficiens titulum est occultus, et tales cedere non possunt absque licentia Summi Pontificis, quia ille putativus titulus, & coloratus opinio communi habetur instar veri, cap. *Auditis de elect. Gloss. Innocent. Butr. Abb. & alij in dict. cap. Nihil, eodem tit. & dixi in d. cap. 1. num. 127. in §. de schismat.* Unde sicut in titulo verò hujusmodi licentia exigitur, ita & in putativo, & colorato, ut dicit hic differens verbis Butr. *nu. 8. vers. Quidam sunt carentes titulo.* Henric. Boich. *princ. vers. Et tunc aut habet titulum coloratum, & Bald. num. 1.* ubi considera, inquit, quod interdum quis est tacite intrusus, ut ille, qui habet figuram esse, tamen non habet efficaciam esse, & iste non potest cedere sine licentia Dom. Papæ; puta illegitimus, qui fuit electus, & confirmatus tacite de sua illegitimitate. Et ita intelligi possunt hic Innocent. & Compostell. uterque *num. 1. in ver. Cedendi, dum dicunt etiam ad dimittendam possessionem facti exigi superioris licentiam; hoc enim intelligi debet de illa possessione facti, quæ licet sit nulla, est tamen suffulta aliquo colore et tituli, saltem ex opinione hominum*

num, ut declarat Joan. Andr. *num. 43. vers. Et ibi titulum habet.* Butr. *d. num. 8.* Henric. Boich. 42 *ante med. vers. Innocentius hic qui dicit, & Cardin. in §. Inveni, num. 2.* Et juxta hoc, qui per Simoniam adeptus est Episcopatum, siquidem simonia per alium sit commissæ eo ignorante, ut *infr. in cap. prox. habet titulum, vel saltem colorem; & ideo licentiam expectet. Quod tenet Specul. tit. 2. §. Nunc ostendendum, vers. 21. relatus hic à Cardin. in §. Inveni, vers. Et in eo quod dixi de Simoniacis: si verò simoniam commiserit per seipsum, & delictum sit publicum, & notorium, non est opus licentia, quia simonia impedit titulum vel colorem, text. est in d. c. *Ordinationes, & in cap. Si quis neque, 1. quest. 1.* Sin autem crimen sit occultum, expectanda erit licentia superioris. Et hoc propter duo, ut inquit hic Butr. *eod. num. 2. ad fin. vers. De simonia autem.* Primum, quia hujusmodi titulus putativus habetur pro vero. Secundò quia de facili cum talibus bene administrantibus, & occultis dispensat Romana Ecclesia, arg. *infr. §. Persona vero.* 43 Conclusionem superius firmatam quod intrusi habentes titulum putativum, & coloratum, cedere non possint absque licentia Papæ limitat gloss. *hic in ver. Sed dumtaxat, & Butr. loc. cit. nisi in articulo mortis vellet renunciare, quia tunc ad purgandam conscientiam possunt dimittere beneficium non expectata superioris auctoritate, si careant illius presentia; & sufficeret ut dimitterent in manibus alterius superioris, puta Penitentiarij, seu Confessoris electi, allegant cap. Si quis suadente, 17. q. 4. & cap. fin. de penit. & remis.* Tu dic secundum Host. *num. 7.* Henric. Boich. *col. 1. ante med. vers. Et nota, & Sylvestr. in ver. Renunciatio, num. 3. vers. Tertium Episcopus, qui non bene intravit, sed per simoniam, vel intrusionem, & hujusmodi in morte renunciabit mente, scilicet si aliter nequit & in manu Archiepiscopi, si potest; aliàs simplicis Sacerdotis, sub hæc conditione si Papæ placuerit; & si convaluerit cum quam citissime adeat pariturs ei humiliter, & devotè, arg. cap. Non dubium, de sent. excomm. Et interim fructus custodiatur, vel in utilitatem Ecclesie expendatur, arg. c. *Cum vos, de off. ordin. accipere tamen sibi potest vitæ necessaria stricte, c. Non satis, & c. Parce, 36. dist.* 44 Quidam denique sunt intrusi, qui ab initio verum, & legitimum titulum habuerunt, sed postea titulus redactus est ad non titulum, eò quod commiserit aliquod crimen inducens privationem tituli ipso jure, puta hæresis, c. *1. 24. q. 1. c. Ad abolendam, §. Presenti, infra, de Hæret. excommunicat. Pauli IV. Cum ex Apostolatus, vel assassij, ut in c. de homicid. lib. 6. secundum Bald. hic num. 3.* Patria enim funt intrudere se in beneficium, vel retinere beneficium, quo aliquis canonicè est privatus, *Cum dilectus, de purgat. canon. & tradit Petr. Brixien. in repet. in ver. Intrusus.* 45 Et nunc distinguitur: nam aut crimen est notorium, seu declaratum per sententiam; & tunc cum sic privati non habeant titulum, neque colorem tenendi, cedere possunt absque superioris auctoritate. Ita Anton. de Butr. *hic num. 8. vers. Insuper secundo.* Quoniam ut Bald. inquit, *n. 1.* qui exclusus est per sententiam, non dicitur cedere**

re, sed recedere, cum non habeat esse, nec figuram, ex quo remotus est illo actu, *1. Dispensatori, ff. De solut.* Et propterea intrusus post rem judicatam, & executoriales non auditur, sed debet tradere possessionem captam, etiam si alleget notorium non jus petentis, quando potest inficiari, & requirit altiorum indaginem, ut per Paleari. *decis. 441. par. 3. lib. 3. per totam.* Aut crimen est occultum, & alia lata non est sententia, & non licet absque licentia, seu auctoritate superioris renunciare. Ratio est, quia suffragatur illis communis error, seu titulus putativus ab initio proveniens à legitimo superiore, ut per Butr. ubi supra. 49 §. ALIA VERO. Nota hic secundam legitimam causam resignandi Episcopatum, nempe debilitatem corporis, sive proveniat ex senectute, sive infirmitate, dummodo tamen sit talis, quæ reddat Episcopum inhabilem ad executionem, & administrationem officij pastoralis. De senectute habetur in c. *1. supra eod. De cuius initio, & progressu scripti latissime in c. Cum sit infra, de concess. coniug. De infirmitate autem gloss. *hic in ver. Dumtaxat, Host. num. 13. & Jo. Andr. num. 44.* exemplificant in morbo lonicco, qui cuique rei agenda impedimento est, ut l. *Morbis, ff. De verb. signifi. & l. Questum, ff. De re iudic.* 50 Sed numquid ratione podagra liceat cedendi licentiam postulare? Dic secundum Bald. *hic n. 6.* hæc omnia ad iudicis arbitrium pertinere, ut l. *Podagra, C. Qui morb. se excus. lib. 10. & sufficientes informationes summariæ, ut notatur in l. In causa, §. Hoc autem, ff. De procur. Ex hac tamen causa vidi sæpius denegatam Episcopis licentiam cedendi in S. Congregatione rerum consistorialium. 52 Debilitas verò, quæ reddit Episcopum ut supra inhabilem, habetur pro legitima causa postulandi, & admittendi resignationem etiam si ex peccato proveniat, dummodo Episcopum pœnitentem, cap. *Cum infirmitas, de penit. & remis.* & notat hic Host. *num. 13. in fin. in ver. Infirmitas corporis.* Prout in simili sacra Congregatio Concilij, si alia consultata an sentio confectis, sialiter residere soliti sint distributiones debeantur, etiam infirmis ex propria culpa, & peccato: Respondit debere, aliàs enim nimius rigor esset; nec superiore hujusmodi inquisitionem facere debere addendo afflictionem afflictis, quia multæ possunt esse causæ, & non turpes. Et hanc partem tamquam mitiorem amplexus est Gregorius XIII. 53 Secundo nota ad debilitatem corporis non sequi debilitatem cordis, & intellectus, & spiritus, sed potius augmentationem, qualis invicem opponantur, ut hic per Butr. *num. 10. in 2. notab.* Concordat, c. *1. supra eod. ibi, Vergente deorsum conditione corporis, fervor spiritus in sublimiora conscendit.* 56 Non obstat si dicatur infirmitas non præbet legitimam causam cedendi, quia dandus est coadjutor, ut in c. *Ex parte, de Cler. agrot.* Nam primo responderetur id procedere si Episcopus ex debilitate redditus sit inhabilis quoad temporalia tantum; tunc enim licet in temporalibus non possit proficere, non propter hoc cogitur cedere sed dandus est illi coadjutor, casus est in c. *Quia frater, 7. q. 1.* Secus verò si redditus sit inhabilis**

in totum quoad spiritualia, quia tunc habet legitimam causam cedendi. Ita Innocent. hic n. 4. Host. num. 13. in ver. Pastoralis, Joan Andr. in eod. ver. n. 9. Butr. n. 11. & Cardin. in 8. Alia verò, n. 1. Deinde respondetur debilitatem corporis, quia quis redditur inhabilis ad spiritualia, seu temporalia, præbere iustam causam renuntiandi in volente, ut hic. At invitum non compellitur, sed dandus est illi coadjutor, ut in d. cap. Ex parte, secundum Hostien. & Butr. proxime citatos.

Porro Cardinales Episcopi consueverunt admitti ad resignandum, etiam si debilitas corporis, vel alia causa hic expressa non probetur; forte in eis pro causa est obligatio quam alii habent renuntiandi in suis titulis, ut in c. de Cler. non resd. & coadiuvandi Romanum Pontificem in executione Sacerdotalis officij iuxta tex. in cap. Per venerabilem, §. Rationibus, qui sibi sint legit. & decretum Concilij Tridentini in cap. 1. §. Quæ verò, sess. 25. alias amittunt fructus beneficiorum, & officiorum ex Concilio Lateranensi sub Leone X. sess. 9. in Bulla Reformationis Curie in tit. de Cardinalibus

§. PRO DEFECTU. Nota hic primò scientiam in Episcopo esse necessariam ad regimen tam spiritualium, quam temporalium. De scientia in spiritualibus habetur 38. dist. per tot. Et de hac plura scripsi in c. 1. supra de Summi. Trinit. & fil. Cathol. De scientia verò in temporalibus habetur in c. Fratrem nostrum, 86. dist. in c. Petrus, 39. dist. & in §. 1. 36. Et utramque esse necessariam in Episcopo notat hic gloss. in ver. Temporalium, quia, inquit, in his aliis docere debet Episcopus; & idem aliorum doctrina indigere non debet. cap. Conventibus, l. 1. q. 7.

Unde defectus scientiæ promotum deiecit invitum, c. fio. inf. de stat. & qual. secundum Host. hic nu. 14. in ver. pro defectu, & Joan Andr. in eod. ver. nu. 16.

Secundò nota in ver. Quamquam. Quòd est eminentis scientiæ desideranda sit in Pastore; tamen competens sufficit, nec defectus eminentis præbet legitimam causam cedendi secundum Innocent. num. 4. in ver. Defectu, Host. nu. 19. in ver. Tolerauda, & Butr. nu. 15. concordat, cap. Cum nobis olim supra de elect. Concilium Lateran. novissimum sub Leone X. de reform. Curia sess. 7. in princ. ibi, Curialitatis antiq. cum competenti literaturâ. Alioquin si eminentis scientiæ esset necessaria absolutè in Prælato, paucissimi ad Episcopatum promoverentur; cum vix ad culminem dignitatum viri eminentis scientiæ valeant reperiri, ut legitur in c. Venerabilis, §. pen. inf. de preb. & ibi notat gloss. in ver. Eminentis, & Host. hic num. 11. Itaque, ut verbis Baldi utar num. 6. in Episcopo requiritur scientia eminentis, tamen toleratur scientiæ competens, sed nihil sciens etiam si Episcopus debet de Episcopari, allegat, l. sed & reprobari, ff. de excus. tutor.

Ceterum hic casus de Episcopandi Episcopum ob defectum scientiæ hodie vix potest contingere: nam promovendi quidem in Curia ad Cathedralis, & alias majores Ecclesias, ut Episcopi Italiane, & Insularum adjacentium, accuratè examinantur juxta antiquissimum Ecclesiæ morem, olim namque Originitarum, Cælestij, aliorumque hæreticorum novæ, aut certè relu-

scitate hæreses causam dederunt Constitutioni Conc. Cartag. c. 1. In qua præscriptur quæ forma Episcopus recens ordinandus examinari debeat, ut habetur tom. 1. Concil. pag. 727. col. 2. & refertur in cap. Qui Episcopus ordinandus est 23. dist. Et hunc pristinum morem à Clemente VIII. in Ecclesia restitutum esse, eosque, qui ordinandi sunt Episcopi, unà cum aliquot delectis ad hoc Cardinalibus, adhibitis simul qui in Urbe sunt doctissimis Theologis, & Canonici juris consultissimis, diligenti, atque improvise examine in præsentia Pontificis probari, Atque ita nunc non nisi bene discreti aditum patere ad Episcopatum scribit Card. Baron. ad Annum 398. num. 698. Quod institutum magno Christianæ Reipublicæ bono, alij quoque Pontifices illius successores postea retinuerunt. Ego ipse uti examinator Canonista jam à pluribus annis in jure Pontificio examinavi Episcopos promovendos coram Sanctissimo D. N. Urbano VIII. Hoc autem examen subire tenentur omnes etiam insignis, & exploratè literaturæ, ita ut ne ipsi quidem Episcoporum examinatores sint ab eo immunes. Et dignè est memorari quod Dom. Card. Gypsius tunc in minoribus agens qua die examinavit aliquot promovendos, mox fuit ipse examinatus ad Ecclesiam Ariminensem. Quod ipsum ad Novatiensem Ecclesiam nuper contigit D. Tornello, qui mihi successit in officio Secretarij sacre Congregationis episcoporum, & Regularium. Excipiuntur tantummodo ab hujusmodi examine Sancta Romana Ecclesiæ Cardinales, qui Cathedralibus præficiuntur. Nam Summi Pontifices quam sollicitudinem universæ Ecclesiæ ex muneris sui officio debent, cum hinc potissimum impendant, ut lectissimos tantum sibi Cardinales asciscant, ad præscriptum Concilij Trident. c. 1. §. Postremo, sess. 24. Et cum Cardinales assumpti jam sint ad gradum episcopis eminentiorem, ut diffinitur in decretis epistolæ, quam scripsit ad Archiepiscopum Carthariensem eugenius IV. dum Florentinæ præsidet in Concilio Florentino, quæ incipit, Non mediocri dolore, & habetur in Bullar. tom. 1. pag. 282. utique non egent novo examine ad inferiorem dignitatem, cap. Gestis, 74. dist. cap. Accepimus, inf. de stat. & qual. & ibi gloss. in ver. Reputare, Innocent. qui allegat concordantes in eod. ver. num. 3. Hostien. n. 12. & reliqui interpretes. Cum præsertim scientiam, & alias qualitates in promovendis ad Episcopatum præfinitas Concilium Tridentinum decernat etiam ad Cardinales pertinere, quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem cum universalis ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest non ipsæ etiam virtutum insignibus eos fulgere; quæ meritò in se omnium oculis convertant, ut legitur in decreto Concil. Trident. cap. 1. §. Quæ verò de Episcopis dicta sunt, sess. 25. Conferat ad hoc quod notat Innocent. in cap. Cum venerabilis, nu. 7. vers. Item si admittit inf. de excep. ubi determinat semel admittit ad aliquod officium non posse in simili officio reprobari requirente eandem personæ idoneitatem, & sequitur Bald. in marg. rit. in ver. Approbatum. Et hac ratione Episcopi qui ad alias ecclesias transferuntur, huic examini non solent subijci.

72 Sed nec promovendi apud Patriarchales, Metro-

politanas, vel Cathedralis Ecclesias, quæ sunt in partibus infidelium; quia non habent quos doceant tamquam Clero, populoque carentes, ut in Concilio Tridentino, cap. 2. sess. 14. Verum si contingat ut eiusmodi Prælati titulares deputentur in suffraganeos alicujus Cardinalis Episcopi ad præscriptum Concil. Lateranensis novissimi sess. 9. de Cardinal. tunc & ipsi consueverunt examinari, ut sæpius vidi observatum.

68 Ad hæc Sanctissimus D. N. Urbanus VIII. in Congregatione examinis promovendorum ad Ecclesias Cathedralis, habita in Palatio Vaticano die 16. Maji 1625. decrevit, & mandavit, ut Examinatores non audeant propalare, nec ullo modo indicare examinandis ea, super quibus illos interrogare intendunt, & tam ipsi examinatores, quam quicumque alij, qui examini interfunt, in votis prærendendis omnino abstineant à quocumque temperamento, veluti quod examinatum iterum revertantur, vel quod Vicarium à Sacra Congregatione approbatum secum ducant, aut quid simile sed teneantur sententiam suam simpliciter, ac præcisè proferre. An sibi videantur idonei secundum præsentem iustitiam ad munus episcopale subeundum. Insuper ne vota etiam propria, aut ea quæ gesta sunt in Congregatione publicentur, aut communicentur alicui, qui Congregationi interesse non solet, voluit idem Sanctissimus D. N. ut tam S. R. E. Cardinales, quam ceteri Prælati ejusdem Congregationis juramentum præstent de servandis in hoc decreto contentis sub pœnis, & censuris incurrendis juxta stylum S. Congregationis S. Officij hac sequenti forma.

Pro Cardinalibus. Ego N. miseratione divina S. R. E. Cardinalis, &c. tacitis per me sacrosanctis Dei Evangelij coram propositis juro, ac promitto servare omnia contenta in præsentis decreto Sanctissimi D. N. per me lecto sub pœna excommunicationis à qua non nisi à Sanctissimo D. N. absolvi possim. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta ejus Evangelia. Pro Prælati. Ego N. &c. constitutus coram vobis Eminentissimo & Reverendis. D. S. R. E. Cardinali N. &c. tacitis per me sacrosanctis Evangelij coram propositis juro, ac promitto servare omnia contenta in præsentis decreto Sanctissimi D. N. sub pœna perjurij, & excommunicationis latæ sententiæ, à qua non nisi à Sanctissimo absolvi possim. Sic me Deus, &c. Quod quidem juramentum ea religione observari consuevit, ut ne quidem in genere indicere examinandis materia, super qua illos intendunt interrogare. Quamobrem profus illiterati, & qui secundum Bald. post promotionem essent de Episcopandi, gravissimum hoc iudicium fulgere; & tanto periculo se exponere non audent. Quod si auderent tamquam inhabiles repellentur, ut interdum contingit. Hæc de promovendis in Curia.

67 Extra Curiam verò ex Tridentini Concilij præscripto, Constitutione Gregorij XIV. edita diebus Maji 1591. Instructio de qualitatibus sumitur tantummodo à Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nunciis provinciarum, aut ejus Ordinario, eoque deficiente à vicinioribus ordinariis, ut in cap. 2. sess. 22. ubi etiam statuitur, ut assumendus scientia ejusmodi polleat, ut muneris sibi injun-

68 gendi necessitati possit satisfacere. Ideoque antea in Universitate studiorum Magistris, five Doctores, aut Licentiatos in Sacra Theologia, vel Jure, canonico merito sit promotus, aut publico alicujus Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si Regularis fuerit, à Superioribus suæ Religionis similem fidem habeat. Prædicti autem omnes, unde instructio, seu testificatio erit sumenda, hæc fideliter & gratis referre teneantur; alioquin eorum conscientias graviter oneratas esse scient, ac demum, & Superiores suos habebunt ultores. Alia etiam complures diligentie quo instructio hujusmodi sincerè, & fideliter habeatur, præscriptæ sunt ex decretis Sac. Congregationis rerum Consistorialium, & præsertim in instructione particulari super hoc publicata, & impressa anno 1627. in qua quod pertinet ad literaturam, præscribitur ut testes interrogentur an sciant assumendum aliquo gradu in jure canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse, quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu ipsi Theologiæ vel Juri canonico operam dederit, & an verè ea doctrina polleat, quæ in episcopo requiritur ad hoc ut possit alios docere, & quæ sit causa scientiæ. Quod si promovendus nullum habeat gradum, ex parte illius exhibeatur publicum alicujus Academiæ testimonium ad præscriptum Concilij. Ac si ortus sit in provinciis, in quibus non sunt Universitates studiorum, neque consuetum est suscipi gradum aliquem, ejusmodi testimonium sumatur ex viris gravibus, & sacre Theologiæ, vel Juris canonici peritis. Quod si Regularis sit à suis superioribus regularibus, quorum appellatione quoad hoc intelligitur dumtaxat qui nullum sui ordinis superiorem agnoscunt, five ij nuncupentur eujusvis ordinis Abbates, Magistri, Ministri, aut Præpositi Generales, vel quarumlibet Congregationum Præsidentes, five Definitores, aut Visitatores Capitulum Generale representantes, five alio quocumque nomine, & in eorum absentia ipsorum Vicarij, seu Commissarij Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum, ut legitur in eadem instructione. Quæ cum ita sint non mirum si à multis annis, quibus eidem Congregationi rerum Consistorialium interfui tamquam unus ex Consultoribus nominatus in Bulla Sanctiss. D. N. Urbani VIII. super Institutione ipsius Congregationis, nunquam vidi, nec prius audivi quemquam ex hoc capite ignorantie fuisse de Episcopatu dejectum, aut resignandi licentiâ postulasse.

70 §. PRO OPTER MALITIAM. Nota quartam causam legitimam resignacionis episcopatus, id est malitiam, seu duritiem subditorum, cum scilicet adeo pervicaces, & incorrigibiles existunt, ut Episcopus proficere nequeat apud ipsos. Quippe actus pascendi est principalis actus Episcopi, ut constat ex decreto concilij Tridentini c. 1. sess. 23. & tradit Cajetan. in 22. q. 185. art. 5. Une si nec gregem pascere potest Episcopus, neque alia pastoralia munia exercere ob subditorum pervicaciam, cessat obligatio retinendi. In quocumque enim obligatione attendi debet obligationis finis, ut docet S. Tho. d. q. 185. art. 4.

72 QUÆRO. An Episcopus propter perturbationem subditorum debeat fugere, & Ecclesiam de-

serere. Hanc questionem format hic Anton. de Butr. post Innoc. Host. & Joan. Andr. Ego plene examino in cap. prox. infr. eod. quæst. An Episcopus civitatis, vel diocesis, quam incolunt soli Græci schismatici, ad personalem residentiam teneantur.

73 §. PRO GRAVI QUOQUE. Nota hic quintam causam cedendi legitimam, videlicet grave scandalum, quod aliter sedari non potest. Et pondera cessionis rationem, nempe quia episcopus non debet magis temporalem honorem, quam æternam affectare salutem. Porro tantum potest esse scandalum, ut episcopus non solum possit, sed etiam teneatur renunciare, ut dicitur hic Host. & Joan. Andr. ambo nu. 19. in ver. Quia sanguinea, & Cardin. in §. Pro gravi, in princ. allegant, c. Nihil de prescrip. c. Cum teneamur, de preben. cap. 1. 2. & 3. de iurepatr. c. Inter sol-

74 licitudines, §. 1. 2. & 3. de purgat. canon. Ratio est, quia scandalum vitare debemus quantum possumus, si sine peccato vitari potest. Nam veritas disciplinæ deseri potest propter multitudinem peccantium, cap. Ut consisteretur, 50. dist. intellige nisi defendant errorem, cap. Comesfationes, 44. dist. Si enim defenderent; vel excuserent, tunc nullo modo parcendum esset multitudi-

75 Sin autem scandalum vitari non possit sine peccato, tunc utilis scandalum nasci permittitur, quam ut veritas relinquatur, cap. Qui scandalizaverit, infr. de regul. iur. Veritas namque bonæ vitæ, vel iustitiæ propter scandalum nunquam deferenda est, secundum gloss. hic in ver. distinguendum, Innoc. in eod. ver. nu. 6. Jo. Andr. nu. 19.

76 Butr. num. 22. Anchar. num. 7. & Cardin. ab i sup. a. Quod si sit dubium an scandalum sit peccatum, necne, tunc potius videtur vitandum scandalum, quam peccatum, secundum Hostien. Joan. Andr. Cardin. & alios proximè citatos, qui allegant illud Augustini, Tene certum, & dimitte incertum, §. 1. ad fin. de penit. dist. 6.

29 Est autem scandalum dictum, vel factum minus rectum præbens occasionem ruinæ. Et quod græcè scandalum dicitur, nos offensionem, vel ruinam, & impactionem pedis possumus dicere. Quemadmodum enim contingit quandoque ut aliquis obex ponatur alicui in via corporali, cui impingens disponitur ad ruinam, & talis obex dicitur scandalum; similiter in processu viz spiritualis contingit aliquem disponi ad ruinam spiritualem per dictum, vel factum alterius, in quantum scilicet aliquis sua admonitione, vel inductione, aut exemplo alterum trahit ad peccandum. Et hoc proprie dicitur scandalum, ut ex Hieron. Super Math. dist. 11. & explicat D. Thomas in 2. 2. qu. 43. art. 1. & sequitur Sylvest. in ver. Scandalum in princ. An autem propter scandalum teneatur quis deserre bona spiritualia, vel temporalia, dicitur per S. Thomam in 4. q. 43. art. 7. & 8. Et de duplici scandalo Paulistorum, & Phariseorum vide Nauarr. consil. 9. N. Nobilitas, num. 11. De his quævi, & dixi in c. Si quis num. 80. infra de regular.

§. PERSONÆ VERO. Nota hic sextam, & ultimam causam renunciandi legitimam, nempe irregularitatem, intellige ex defectu provenientem, ut differat à prima causa irregularitatis ex delicto, qua ponitur supra in §. Propter con-

scientiam. Est autem irregularitas secundum Bald. hic num. 9. passiva prohibitio in his quæ sunt ordinis, & officij, vel, ut diffinit Speculator lib. 1. de dispens. §. 4. in princ. est nota, seu impedimentum Canonicum ex facto, seu defectu proveniens, quo quis prohibetur ad Ecclesiasticos ordines promoveri, & in eisdem ministrare, & eodem modo ferè describunt Hostien. in c. 2. de Cler. excomm. ministr. Archid. & Jo. Andr. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Et quamvis Marian. Socin. senior in cap. Ad audientiam, in prima questione principali, num. 12. homicid. post verbum (Canonice) putet addendum, [seu divinum] & post verbum (ex defectu proveniens,] similiter addendum putet (à natura vel eventu.) Tu tamen non recedens à communis descriptione, quia quatenus reperitur aliqua irregularitas de iure divino, de quo per eumdem Socin. ibid. in 3. quest. principali, num. 15. & seqq. tamen verbum illud (Canonice) est aptum comprehendere etiam impedimentum juris Divini, c. un. cum gloss. in ver. Canonice, de atat. & qual. lib. 16. facit text. in cap. Si quis dogmata, 25. qu. 2. & in c. Qualiter, & quando, il secundo, in princ. infra de appellat. & quod notat gloss. in Summa 9. dist. & Abb. in c. fin. num. 7. ne Cler. vel Mon. & verba illa (à natura, vel eventu,] superflua sunt, quia unum quodque impedimentum, aut est à natura, aut ex accidenti, & undecumque proveniat, absolute impedimentum est. Dicitur autem nota, id est infamia, cap. Accidens de purg. canon. seu cicatrix, ut l. 2. ff. de seru. fugit. nam & irregularitas est cicatrix criminis, vel defectus, c. in sacerdotibus altaris est, c. Non negamus, 61. dist. Unde secundum Specul. sanitas, scilicet penitentia post vulnus, scilicet peccati, sequuta sine cicatrice, scilicet irregularitate, esse non potest, cap. Ventum est, 1. qu. 1. Atque ita irregularitas differt à suspensione, quia eam includit, & illi addit Suspensionem enim importat inhabilitatem ad executionem tantum, irregularitas verò ad executionem, & ordines, ut per Sylvest. in ver. Irregularitas in princ. Et tres modos, quibus irregularitas contrahitur, notat hic Innoc. num. 7. Hostien. num. 71. & Specul. loco cit.

81 Communiter tenetur irregularitatem tripliciter contrahi, videlicet ex delicto, ut supra in §. Propter conscientiam. Ex defectu Sacramenti, ut in Bigamo, c. Acutus, 25. dist. & cap. Debitum, infra, de Bigam. & ex defectu corporis; sub qua specie comprehenduntur tam qui patiuntur defectus natalium, ut hic, quam corpore vitiatum, ut infra de corp. vitiat. per tot. Bald. hic num. 11. hanc ultimam speciem irregularitatis appellat nativam, ut si quis nascatur spurius: nam ex corrupta radice oritur vitium, quod inditum est sine culpa natalentis; & ideo per ejus penitentiam non purgatur; quia nec penitere potest qui non peccavit. Simile est in corpore vitiatum, quia ibi non peccat anima, sed natura, ut not. in c. infr. de corp. vitiat. Verum irregularitas in corpore vitiatum non semper potest dici nativa, quia quamvis vitium corporis contingat à nativitate, ut in cæco nato; tamen plerumque accidit postea, (sicut nobis contigit cæcitas Domino sic permitte in quadragesimo quarto ætatis nostræ anno, & eo tempore quando à publicis negotijs, Deus nobis hæc otia fecit, cepimus scribere, seu

82 Nec oblat dictum Apostoli 1. ad Thimoth. 3. Inius uxoris virum, id est non plurimum, ut in d. c. Acutus; nam, ut inquit hic Bald. nu. 4. licet Apostolus ostendat Papæ quid facere debeat, non tamen ostendit quid facere possit; quia potestatis Clavam est altis, & tanta, ut non recipiat interpretationem restrictivam subdens hæc esse intentionem Innocentij notabilem, & veram. Episcopi verò an possint super bigamiam dispensare, scripsi plene in c. Super eo, à n. 19. & in c. Anobis, à n. 29. infra de bigam. & an in irregularitate ex homicidio, dixi in d. c. Henricus, n. 42.

83

seu potius dicere Commentaria hæc nostra super libris Decretalium, forte tamen mens Baldi fuit appellare hanc irregularitatem nativam, non quod oriatur à nativitate, sed quia adnascitur sine facto, & ministerio ejus, qui irregularis efficitur, & hoc indicat ratio illa, quia ibi non peccat anima sed natura.

84 Porro irregularitates omnes, & illarum pœnæ sunt de jure positivo, & ex constitutione Ecclesie. Ac proinde Summus Pontifex in irregularitatibus omnibus dispensat, etiam in bigamia, secundum Innoc. hic num. 8. cui subscribit Hostien. num. 72. Joan. Andr. num. 54. ac ceteri omnes; & Specul. d. rit. de dispensat. §. 4. num. 3. De quo tamen articulo vide plene per Marian. Socin. in c. Ad Audientiam, n. 15. vers. Tertia principia quæro quo iure fuerit introducta irregularitas; & num. 21. & seqq. infra de homicid. & quod dixi in c. Henricus, circa fin. n. 40. infr. de Cler. pug. in dual.

86 Nec oblat dictum Apostoli 1. ad Thimoth. 3. Inius uxoris virum, id est non plurimum, ut in d. c. Acutus; nam, ut inquit hic Bald. nu. 4. licet Apostolus ostendat Papæ quid facere debeat, non tamen ostendit quid facere possit; quia potestatis Clavam est altis, & tanta, ut non recipiat interpretationem restrictivam subdens hæc esse intentionem Innocentij notabilem, & veram. Episcopi verò an possint super bigamiam dispensare, scripsi plene in c. Super eo, à n. 19. & in c. Anobis, à n. 29. infra de bigam. & an in irregularitate ex homicidio, dixi in d. c. Henricus, n. 42.

87

DE RENVNCIATIONE.

Cap. Post translationem.

S V M M A R I V M.

- 1 Episcopus, qui propter crimen renunciavit Episcopatum ad religionem descendens, ad Episcopatum reassumere non potest, secus si renunciavit propter aliam causam.
2 Episcopus civitatis, & diocesis, ubi tantum Græci Schismatici an ad residentiam teneantur.
3 Persecutionis contra Episcopum duo sunt species.
4 Finis in qualibet obligatione attendi debet.
5 Episcopus ob intrinsecam persecutionem cogi debet ab Ecclesia recedere.
6 Episcopos titulares in decreto de residentia non comprehenduntur.
7 Episcopus ob duriciem plebis non potest abscedere à residentia absque Sedis Apostolicæ licentia.

POST TRANSLATIONEM. Episcopus qui propter crimen renunciavit Episcopatum, ad religionem descendens, ad Episcopatum reassumere non potest. Secus si renunciavit propter persecutionem, infirmitatem, defectum scientiæ, simoniam ipso ignorante commissam, vel aliam similem causam. Hoc dicit secundum omnes. Dividitur in tres partes, ut per Ioan. Andr.

Nota primò non esse legitimam causam cedendi ut Episcopus fiat Monachus. De hoc supra in Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

c. Nisi cum pridem, & ibi dixi in princ. in 2. not. à n. 5. usque ad n. 11.

Nota secundò ex causa persecutionis licere Episcopo curam Pastoralis deferere. Quibus autem casibus hoc locum habeat, & an procedat tam in intrinseca, quam in extrinseca persecutione, dicam plene in quæst. seq.

2 QUÆRO igitur, An Episcopus civitatis, & diocesis quam incolunt soli Græci Schismatici, ad personalem residentiam teneatur.

Episcopus in Insula Christiano Principi in temporalibus subiecta nullas habet Ecclesias ritus Latini præter unam Cathedralis; atque incolæ omnes tam civitatis, quam diocesis sunt Græci Schismatici, & Græcæ Ecclesie colunt, ibique à Presbyteris Græcis Ecclesiasticis recipiunt Sacramenta; Rectoribus secularibus se subditos profitentur, nec parent Episcopos quem illum ritui Latino addictum vilipendunt, ac despectum habent. Ideoque Episcopus in Ecclesia residet, & divina celebrat aliquando cum altero tantum Clerico, aliquando ipse solus. Spes verò ut Græci illi ad Ecclesie unitatem redeant nulla subest, tū quia in schismate obfirmato animo perseverant, & Latini ritum execrantur, ut moris est Græcorum, c. Licet Græcos, infr. de Bapst. Tum quia præcipua res, quam Magistratus secularis Episcopo observandam præscribit, ea est, ut de Græcorum religione, ac ritibus inter concionandum, aut alio quovis modo minimè tractent: id quod si Episcopus non servaret, verendum esset ne in eum Ministri seculares, qui motus illarum gentium Turcis finitimarum timent, aliquid molirentur, quod Sedem Apostolicam in necessitatem iusta ultionis adduceret. Unde factum est ut in ea diocesi à Conc. Florent. sub Eugenio IV. in hæc usque tempora ne una quidem anima potuerit à schismate amoveri, & ad unitatem Romanæ Ecclesie reduci.

Quibus ita se habentibus præsens Episcopus quaerit, an ex præscripto sacrorum Canonum, & decretorum Concilij Tridentini teneatur illic residere.

Quam dubitationem sustulit text. in c. Adversitas, 7. q. 1. in hæc verba. [Cum viri subditorum Prælati assignitur, aliquando omnium est una, & insatiabilis obstinatio: aliquando mali inveniuntur bonis admixti, quando boni simul cum malis habitant, nō sunt deserendi propter malos, sed potius mali tolerantur propter bonos. Quando verò omnium subditorum est obstinata malitia, nec prodest eis Prælatorum presentia, tunc etiam corpore licet ab eis recedere, ne illorum nequitia semper in deterius proficiat, & isti quidem fructum amittant, quem de illorum profectu possent invenire.] Hæc ibi. Et similis text. habetur in can. seq. ubi Gregorius Petro Diacono interroganti an liceret Prælato gregem semel susceptum deserere, respondit dicens, ibi adunati aequanimiter portandi sunt mali, ubi inveniuntur aliqui, qui adjuvantur boni; nam ubi omni modo de bonis fructus deest, fit aliquando de malis labor supervacuus, & infra, Sapienter in animo persequentium quod silentio prætereundum non est, quia cum labore suum sine fructu esse considerent, in locum alium ad laborem cum fructu migrant, & infra, Numquid Paulum mortem dicimus timuisse, quam se ipse pro

O 3 amore